

NR 19 • 7. NOVEMBER 2012 • IGA LIIGE LOEB!

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

TÄNA TEATAJAS:

- Koostatakse uut **regionaalarengu strateegiat**
- **Quo vadis, „Talendid koju!“?**
- 21 uut **koostööpakkumist**

SEMINARISARI
**TARBIJA JA
ELEKTRITURU
AVANEMINE
2013**

Loe lähemalt lk 21

TALENDID KODUS – MIS EDASI?

MAIT PALTS
Peadirektor

Võib öelda, et enam kui kaks aastat tagasi alustatud „Talendid koju!“ nime kandnud ettevõtmine on tänaseks formaalselt ühele poole saanud. Seda eriti arvestades, et ühel sellisel projektil on alati oma kindel algus, lõpp ning konkreetsed eesmärgid. Jah, need tähtajad on möödunud ning kirjapandud eesmärgid täidetud.

Mie jaoks võib projekti lugeda kahtlemata kordaläinuks ja seda mitte üksnes nende mainitud ja projekti alguses fikseeritud eesmärkide täitmise pärast. Miks ma julgen nii arvata? Aga sellepärast, et kogu talenditemaatika, tublide inimeste Eestiga sidumine ning siameelitamine, välismaalaste töörande- ja migratsioonipoliitika ning mitmed teised sarnased teemad on talentide kujukutumise taustal ja kaasabil saanud ühiskonnas avaliku debati teemaks. Ka arvamused ja sõnavõttud, mis selle kahe aasta jooksul projekti halvustasid või negatiivses valguses näidata üritasid on tegelikult aidanud kaasa sellele, et täna teadvustatakse talendinappuse probleemi laiemalt kui kunagi varem. Ja kui kedagi peaks veel häirima sõna talent või talendikeskus, siis võib selle asendada alati näiteks tubli, aruka ja ettevõtliku inimesega. Selliseid inimesi on meil ju Eestis vaja.

Mis saab aga edasi? Loodud veebileht www.talendidkoju.ee ja Facebooki keskkond jäävad veel mõneks ajaks kindlasti toimima, sest loodud on väärtuslik võrgus-

tik ja kontaktpunkt Eestist eemal olevate inimeste ning meie ettevõtete jaoks. Kindlasti jätkame ka talenditemaatika laiema vaatega tegelemist. Mida see tähendab? Nii Eesti kui välistalentide Eesti ja Eesti ettevõtetega sidumine on meie jaoks oluline tervikuna. On seda alati olnud ja on ka edaspidi.

Oleme kahe aasta jooksul näinud selgelt, et tegemist on teemaga, mis vajab nii ministeeriumite kui ka poliitikute tähelepanu ning tegevuspõhimõtete väljatöötamist.

Oleme selle kahe aasta jooksul näinud selgelt, et tegemist on aga teemaga, mis vajab samuti nii ministeeriumite kui ka poliitikute tähelepanu ning tegevuspõhimõtete väljatöötamist. Täna võib ühtsete sisukohtade ja vastutaja puudumist pidada ka suurimaks siseriiklikuks probleemiks. Kogu talenditemaatika ongi keeruline ja mitmete valdkondade vahel jaotuv, mis aga ei saa tähendada, et koos-

tööd ei saa teha. Seda tuleb teha ning arvestada, et juba ammu kuulume ühtsesse majandusruumi, kus toimub ka isikute vaba liikumine ning konkurents parimate pärast. Eesti jaoks on väikese riigina kriitilise tähtsusega, et suudaksime oma inimesi üle maailma tugevamalt Eestiga siduda, kuid samavõrd tähtis on ka arutada võimaluste üle, mis motiveeriksid helge mõtlemisega inimesi kaaluma ühe võimalusena Eestis resideerumist ja tegutsemist.

Tuleb nõustuda, et kitsalt võttes on välismaalastega (eelkõige kolmandatest riikidest pärit isikutega) tegelemine välismaalaste seaduse kontekstis siseministeeriumi rida. Mitte-eestlaste lõimimine on teemana jällegi kultuuriministeeriumi vedada. Teadlasi, teadustegevust ning õpirännet puudutav on peamiselt haridus- ja teadusministeeriumi kureerida. Sotsiaalvaldkond, lasteaedade kättesaadavus, sotsiaalkindlustus jne on nii sotsiaalministeeriumi, kuid ka kohalike omavalitsuste rida. Ettevõtete üldine konkurentsivõime, tööjõuvajadusest tulenev planeerimine omakorda aga suuresti majandus-

ja kommunikatsiooniministeeriumi valitseda. Nii ongi tekkinud olukord, kus terviku kokkupanemine on keeruline ülesanne. Igaühel on oma maatükk harida, kasutada selleks ka erinevad tööriistad, kuid parema tulemuse nimel vajalikust koostööst jääb puudu.

Ometi on vaja kõikidele loetletud komponentidele ühtmoodi ja ühiselt tähelepanu pöörata, et tulemus saaks pikas perspektiivis Eesti majandust toetav. Vastasel juhul tegelemegi ühel päeval sisserände piirarvuga, siis jälle elamislubade bürokraatiaga, kolmandal pagulastega, neljandal rahvusvahelise hariduskoostööga, kuid ühist arusaama ja võimekust probleemidele tervikuna lahendusi otsida ei tekigi ja mis kõige kurvem, ei teki ka koostööd erinevate riigiasutuste vahel. Loodame siiski, et nii see ei lähe, sest vähemasti probleemi olemasolust on meie hinnangul aru saanud. Nüüd jääb vaid loota, et näiteks ülalootletud ministeeriumitest teeb keegi esimese sammu ning võtab endale veduri rolli. Ettevõtjate jaoks polegi nii oluline, kes seda teeb vaid millal see juhtub. ■

SISUKORD

JUHTKIRI

Talendid kodus – mis edasi? 2

SEADUSANDLUS

Venivate pankrotimentluste reguleerimine 4

Koostamisel on regionaalarengu strateegia aastani 2020 5

Arutatakse tööandja tehtud tervisekulude vabastamist maksukohustuse alt 6

EUROOPA UUDISED

Euroopa Liidu riigiabi reformist 7

REGIONAALARENG

Ida-Virumaa strateegiliseks arengusuunaks saab maakonna ettevõtluskeskkonna arendamine 9

JUHTIMISVEERG

Mart Laar, *startup*-firmade parim õpetaja 10

INNOVATSIOONIVEERG

Prototron rahastab kolme prototüübi loomist 11

KASULIKKU

Paindlikud finantseerimistingimused aitavad kasvatada äri 12

TAGASIVAADE

Tehnoloogia ja tulevik 13

Andrus Ansip: 15

Eesti on üks paremini kriisist väljunud Euroopa riike

Quo vadis, „Talendid koju!“? 16

TEATED

LIIKMELT LIIKMELE 21

RIIGIHANKETEATED 22

KOOSTÖÖPAKKUMISED 22

JUUBILARID 23

KALENDER

- 13.-15. nov** **Toiduainetööstuse ettevõtete kontaktreis Taani**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Kristy Tättar • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee
- 13. november** **Seminar „Müük ja müügitehnikad“**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
- 13. november** **Seminar „Suunanäitaja – pretensiooni esitamise õigus ja müügigarantii“**
Narva Kutseõppekeskuses (Kreenholmi 45, Narva)
Margus Ilmjärv • Tel: 337 4950 • E-post: margus@koda.ee
- 15. november** **Kaubanduskoja sünnipäeva vastuvõtt** (kutsetega)
Teaduste Akadeemias (Kohtu 6, Tallinn)
Priit Raamat • Tel: 604 0087 • E-post: priit@koda.ee
- 20. november** **Seminar Tallinnas**
„Tarbija ja elektrituru avanemine 2013“
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Gerly Jostov • Tel: 604 0082 • E-post: gerly@koda.ee
- 21. november** **Seminar Pärnus**
„Tarbija ja elektrituru avanemine 2013“
Pärnu Keskraamatukogu rippsaalis (Akadeemia 3, Pärnu)
Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
- 21. november** **Tarbimiskeskonna arengu konverents**
„Mõjuvõimsad tarbijad ja vastutustundlikud ettevõtjad“
Hotellis Swissôtel Tallinn (Tornimäe 3, Tallinn)
Doris Lebreht • Tel: 626 4435
E-post: doris.lebreht@ec.europa.eu
- 23. november** **Seminar „Protsessijuhtimine organisatsioonide arendamisel“**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Gerly Jostov • Tel: 604 0082 • E-post: gerly@koda.ee
- 26. november** **Seminar Tartus**
„Tarbija ja elektrituru avanemine 2013“
Atlantise konverentsikeskuses (Narva mnt 2, Tartu)
Toomas Hansson • Tel: 744 2196 • E-post: tartu@koda.ee
- 28. november** **Seminar „Muudatused Raamatupidamise Toimkonna juhendites“**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Toomas Hansson • Tel: 744 2196 • E-post: toomas@koda.ee
- 29. november** **Seminar Jõhvis**
„Tarbija ja elektrituru avanemine 2013“
Kaubanduskoja Jõhvi esinduses (Pargi 27, Jõhvi)
Margus Ilmjärv • Tel: 337 4950 • E-post: margus@koda.ee

TÄPSEM INFO KÕIGI ÜRITUSTE KOHTA

ADDRESSIL WWW.KODA.EE

VENIVATE

PANKROTIMENTLUSTE REGULEERIMINE

KOIDU MÖLDERSON
Politiikakujundamise
ja õigusosakonna jurist

Kindlasti on nii mõnedki ettevõtjad puutunud kokku pankrotimenetlustega – võlausaldajana või võlgnikuna. Samuti on kindlasti paljud ette heitnud pankrotimenetluste pikkust ja võib-olla ka menetlejate oskamatust pankrotimenetluse õigus-, majandus- ja finantsspetsiifikas orienteeruda.

Ka statistika ütleb, et Eestis võtavad pankrotimenetlused liiga kaua aega, nt 2011. aastal kulus pankrotimenetluseks keskmiselt 842 päeva ning vastavalt Maailmapanga uuringule „Doing Business“ riikide ettevõtjasõbralikkuse kohta, asub Eesti pankrotimenetluste järgi alles 72. kohal.

Justiitsministeerium on käesolevaks aastaks pankrotimenetluse analüüsi oma tööplaani võtnud ning selle tulemusena on valminud maksejõuetusajade menetlemise keskuste loomise ja halduri nimetamise regulatsiooni muutmise väljatöötamise kava. Eelnimetatud kavas on peamisteks arutelupunktideks pankrotimenetluste kohtualluvus, kohtunike pädevus pankrotimenetluse spetsiifikaga toime tulla, pankrotihaldurite nimetamise reguleerimine.

Hetkel tuleb pankrotiavaldus esitada juriidilisest isikust võlgniku üldise kohtualluvuse järgi, st avaldus tuleb esitada sinna kohtusse, kus on juriidilise isiku asukoht – võlgniku asukohaks on üks aasta enne pankrotiavalduse esitamist registris märgitud asukoht, kui ei tõendata, et võlgniku asukoht on mujal. Eestis on neli maakohut, kuhu kehtiva õiguse järgi, vastavalt juriidilise isiku asukohale, võib pankrotiavalduse esitada.

Nimetatud Justiitsministeeriumi dokumendis on aga mõtte koondada pankroti- ja saneerimismenetlused nt Harju ja Tartu maakohutusse. Et aga Harju ja Tartu kohtumajad suudaksid ja oskaksid maksejõuetusmenetlustega tegeleda, peaks kava kohaselt moodustama nn kompetentsikeskused, kus kohtunikud saaksid valdkonaspetsiifilise väljaõppe ning kaasatud oleksid ka majandusanalüütikud. Selle käiguga loodetakse tõsta nende kohtunike pädevust, kes konkreetselt pankrotimenetlustega tegelevad ning mõjutada menetluste kiirust ja vahest ka kvaliteeti.

Teiseks suuremaks teemaks ministeeriumi dokumendis on kohtu poolt kasutatavate pankrotihaldurite nimetamise regulatsioon. Hetkesüsteem, kus kohtunikel on välja kujunenud kindlad haldurid, keda nad usaldavad, on ministeeriumi meelest läbipaistmatu ning vähendab kohtute usaldust nende erapooletusse. Samas uute maksejõuetusajade keskuste loomine, kuhu on kaasatud vähesed kohtunikud, võib viia veel vähesemate haldurite kasutamiseni ning sellega süvendada läbipaistmatust ja usaldamatust. Seega peaks, ministeeriumi arvates, ümber vaatama ka haldurite nimetamise, mis võiks toimuda mitte kohtuniku, vaid

erapooletu kohtuvälise organi (nt Justiitsministeerium ise või Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda) poolt.

Juhul kui dokumendis toodud muudatused vastuvõetavateks osutuvad ning seadusemuudatusteni jõuavad, loodab ministeerium sellega, et spetsialiseerunud kohtuüksuse poolt läbiviidavate pankroti- ja saneerimismenetluste kvaliteet paraneb ning kohtupraktika muutub stabiilsemaks, tagades suurema õiguskindluse. Samuti loodetakse, et maksejõuetuskeskused on eelduslikult võimelised tegema nii võlausaldajatele kui ka makseraskustesse sattunud ettevõtjatele, paremate majanduslike tagajärgedega otsuseid. ■

Justiitsministeeriumi dokumendis on mõtte koondada pankroti- ja saneerimismenetlused nt Harju ja Tartu maakohutusse.

Kuna tegemist on kavaga vastavat valdkonda reguleerida, siis just nüüd on võimalus ja õige aeg oma sõna sekka öelda, et pankrotimenetlust praktikas sujumaks muuta. Lähemalt on dokumendiga võimalik tutvuda Koja kodulehel www.koda.ee ning oodatud on kõik kommentaarid ja ettepanekud e-posti aadressile koidu@koda.ee.

KOOSTAMISEL ON

REGIONAALARENGU STRATEEGIA AASTANI 2020

MARKO UDRAS
Poliitikakujundamise
ja õigusosakonna jurist

Siseministerium on välja töötamas uut Eesti regionaalarengu strateegiat aastani 2020, mille esmaseks ülesandeks on tugevdada kõigi piirkondade majanduslikku konkurentsivõimet ja ettevõtluskeskkonda ning parandada elukvaliteeti, eneseteostusvõimalusi, teenuste kättesaadavust ja liikumisvõimalusi eri piirkondades.

OLULINE:

- Uue strateegia eesmärgiks on parandada suuremate linnade ja maakonnakeskuste konkurentsivõimet ja elukeskkonda, kasutada oskuslikumalt eri piirkondade arengueeldusi ning tugevdada erinevate piirkondade arendusvõimekust ja koostööd.
- Regionaalarengu suunamise üldiste põhimõtetenä on välja toodud muuhulgas arengu tasakaalustamist, tarka piirkondlikku spetsialiseerumist, halduspiirideüleste koostööd ning lähimuslikkust piirkondlikus arengus.
- Regionaalarengu strateegia aastani 2020 valmib plaanide kohaselt 2013. aasta mais.

Praegu kehtib Eestis regionaalarengu strateegia aastateks 2005-2015. Senise strateegia kehtima hakkamisest on üle seitsme aasta möödas ning selle aja jooksul on toimunud olulised arengud nii Eestis kui ka väliskeskonnas. See tõttu on tekkinud vajadus asendada praegune strateegia uuega.

Lahendust vajavad probleemid

Eesti regionaalarengu strateegia 2020 lähteolukorra analüüsis on välja toodud, et riigisisised regionaalsed erinevused on Eesti väiksusarvestades endiselt suured. Statistika näitab, et rahvastik ja aktiivne majandustegevus on jätkuvalt koondunud suurematesse linnadesse, kus on tulusamad töökohad ja haritum tööjõud. Samas jäävad maapiirkondade arenguväljavaated demograafiliste muutuste tõttu ebasoodsamaks.

Regionaalpoliitika peamiseks ülesandeks on aidata eelpool kirjeldatud arenguerinevusi tasandada. Regionaalse tasakaalustatuse põhimõtte sisaldub ka uue strateegia esimeses versioonis välja toodud visioonis, mille kohaselt peab kõigil Eesti elanikel sõltumata elukohast olema elamisväärne elukeskkond, ligipääs teenustele ja sobivatele töökohtadele ning mitmekesistele vabaaja veetmise võimalustele.

Eesmärgid aastani 2020

Eelnev ei tähenda, et vähemarenenud piirkondade areng peaks tulevikus toimuma näiteks pealinna arengu arvelt. Ühe regionaalarengu eesmärgina on uues strateegias nimetatud just suuremate linna- ja piirkondade rahvusvahelise konkurentsivõime tugevdamist ning seda soosiva elukeskkonna kujundamist. Lisaks suuremate linnade arendamisele on strateegia põhieesmärgina välja toodud maakonnakeskuste tugevdamist, mille peaks olema tähtis roll laiema tagamaa arengu vedajana.

Uue strateegia oluliseks eesmärgiks on ka eri piirkondade arengueelduste oskuslikum ära kasutamine. See tähendab, et iga piirkond võiks senisest paremini ära kasutada sellele piirkonnale omaseid ressursse. Strateegia lähteolukorra analüüsis on välja toodud, et piirkondadel väljapool suuremaid keskuseid on suhteliselt head eeldused spetsialiseeruda turismimajandusele, energiaressursside tootmisele, ökoehitusele, tervishoiuteenindusele või kohaliku tootmega seotud majandustegevusele.

Senisest enam soovitakse uues strateegias tähelepanu pöörata ka piirkondade koostööle. Konkreetseks eesmärgiks on piirkondade

tugevam sidustatus ja arendusvõimekus. Selleks oleks vaja suurendada transpordihenduste arvu ning arendustegevuses eelistada teatud ühismõju võimaldavaid projekte.

Uue strateegia ettevalmistamisest

Regionaalarengu strateegia aastani 2020 ei ole veel valmis. Hetkel on siseministerium koostanud lähteolukorra analüüsi ning uuedanud strateegia visiooni, eesmäärke ja regionaalarengu suunamise üldiseid põhimõtteid. Järgnevatel kuudel on oodata regionaalarengu tegevussuundade ja tegevuskava määratlemist koos maksumusega. Esialgsete plaanide kohaselt valmib strateegia lõplik versioon alles 2013. aasta mais. ■

Eesti regionaalarengu strateegia 2020 lähteolukorra analüüsi, visiooni, eesmärkide ja üldiste põhimõtete kohta saab detailsemalt tutvuda Kaubanduskoja kodulehel www.koda.ee. Uue regionaalarengu strateegiaga seotud arvamused ja ettepanekud on oodatud e-posti aadressile marko@koda.ee.

ARUTATAKSE TÖÖANDJA POOLT TEHTUD

TERVISEKULUDE VABASTAMIST MAKSUKOHUSTUSE ALT

MART KÄGU

Politiikakujundamise
ja õigusosakonna juhataja kt

Riigikogu menetluses on tulumaksuseaduse muutmise eelnõu, mille sisuks on võimaldada tööandjatel teha teatud ulatuses kulutusi oma töötajate tervisespordile ja nende tervise parandamiseks ilma maksukohustuseta.

Kehtiva seaduse kohaselt käsitletakse näiteks tööandja poolt töötaja spordiklubi kinnimaksimist erisoodustusena, mille pealt tuleb maksta nii tulu- kui ka sotsiaalmaksu. Seega on arusaadav, et kui tööandja on nõuks võtnud oma töötajate tervislike eluviiside toetamise või edendamise, siis peab ta kandma küllaltki suurt maksukoormat.

Erisoodustus on tulumaksuseaduse kohaselt igasugune kaup, teenus, või rahaliselt hinnatav soodustus, mida antakse töötajale seoses töö- või teenistussuhtega, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga või pikaajalise lepingulise suhtega, olenemata erisoodustuse andmise ajast. Tulumaksuseaduses on toodud ka näitlik loetelu erisoodustustest – eluasemekulude täielik või osaline katmine, sõiduki või muu tööandja vara tasuta või soodus hinnaga kasutada andmine jne.

Milline kulu on tervisekulu?

Mõistagi tekib kõnealuse eelnõu valguses küsimus, kuidas liigitada, missugune kulu on käsitlevat n-ö tervisekuluna ja kui suure summa ulatuses on see maksuvaba? Eelnõu ütleb selles osas järgmist.

Erisoodustuseks ei loeta töötajate tervisespordi kulude hüvitamist ja kulutusi haiguste ennetamiseks rakendatavatele tervishoiuteenustele ja ravile, mis kokku ei ületa 400 eurot töötaja kohta kalendriaastas. Kulutuseks tervisespordile ja haiguste ennetamisele loetakse muuhulgas tervishoiuteenuste eest tasumist, sealhulgas meditsiiniliste abivahendite soetamist, spordirajatiste kasutamise seonduvate rendikulude katmist, sealhulgas spordiklubide liikmetasusid ja spordirajatiste pääsmeid.

Kui antud sätte sõnastust lugeda, siis on tegemist näitliku loeteluga ehk teisisõnu võib antud kulutuste alla kuuluda ka eespool loetlemata, kuid sama iseloomuga kulutused. Seega on tegelikult kavandatavate maksuvabade kulutuste võimalik ring üpriski lai.

Kaubanduskoda peab iseenesest positiivseks, et vastava teema üle on hakatud tõsisemalt arutlema. Viimast just seetõttu, et ka praegu teevad paljud ettevõtjad selliseid kulutusi ja seda eelkõige eesmärgiga soodustada oma töötajate tervise edendamist. See on tegelikult igati mõistetav, et tööandjat huvitab töötajate tervis, sest lõpp-

kokkuvõttes mõjutab see ka töötlemusi. Suuremas pildis on ka riigile oluline, et inimesed pööraksid tähelepanu oma tervisele ja tegeleksid aktiivselt selle eest hoolitsemisega. Seetõttu on oluline, et töötajate tervise edendamine nende tervisekulude kandmise kaudu ei tohiks olla üksikute pikemat perspektiivi arvestavate tööandjate pärusmaa. Sellele võiks kaasa aidata ka riik omalt poolt.

Arvestada tuleb mitmete asjaoludega

Samal ajal on teine oluline teema see, et ei loodaks lihtsat võimalust selle maksuvabastuse kuritarvitusteks. Eks võimalikke probleeme, millega silmitsi seistakse ole mitmeid. Ilmselt pole välistatud, et sellises olukorras võib oodata spordiklubide poolt hinnatõusu, sest potentsiaalne külastajate arv tõuseb oluliselt. Kindlasti oleks hea ka see, et spordirajatist külastaks ikka soodustuse saaja, mitte keegi teine. Selle kontrollimine ei pruugi sugugi lihtne olla. Teisejärguliseks ei tohiks pidada ka küsimust, mis on sport ehk missuguste tegevuste peale tehtud kulutusi tuleb aksepteeritavaks lugeda? Kindlasti peab mõtlema ka nende peale, kes

edendavad oma tervist vabas õhus ja ilma spordisaali piletit ostmata. Küsimusi on kindlasti veelgi, aga see ei tähenda, et eelnõus sisalduv ettepanek oleks ebamõistlik või mõeldamatu.

Kaubanduskoda leiab, et tervise edendamise eesmärgil tehtud teatud summas kulutuste erisoodustuse alt vabastamise tuleks suhtuda konstruktiivselt ja pigem peaks keskendumisele küsimusele, kuidas viia miinimumini võimalike kuritarvituste oht.

Antud eelnõu tuleb alles Riigikogus lugemisele ja seetõttu pole üldse kindel, kas eelnõu formuleerub ühel hetkel kehtivaks seaduseks või lükatakse hoopis tagasi. Mainida tuleb siinkohal seda, et valitsuse seisukoht antud eelnõu suhtes oli mittetoetav. ■

Eelnõu ja selle seletuskirjaga saab lähemalt tutvuda Riigikogu kodulehel www.riigikogu.ee. Kui Teil on kommentaare või ettepanekuid kõnealuse eelnõu suhtes, siis ootame neid aadressil mart@koda.ee.

EUROOPA LIIDU RIIGIABI REFORMIST

REET TEDER

Kaubanduskoja esindaja Euroopa
Majandus- ja Sotsiaalkomitees

OLULINE:

- Kuna ka Euroopa Komisjon ei saa Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepanekuid lihtsalt ignoreerida ja liikmetel on EMSKs võimalik ettepanekuid ja taotlusi esitada, kutsun ka meie ettevõtjaid, kellel on probleeme või ettepanekuid üles just väikese tähtsusega riigiabi osas sellest meiliaadressil reet@koda.ee teada andma.

Euroopa Komisjon kavatses reformida Euroopa Liidu riigiabipoliitikat kooskõlas järgmise kolme peaesmärgiga:

- edendada jätkusuutlikku, arukat ja kaasavat majanduskasvu konkurentsivõimelisel siseturul kooskõlas strateegiaga „Euroopa 2020“;
- fokuseerida Euroopa Komisjoni (EK) eelkontroll nendele juhtumitele, millel on suurim mõju siseturule;
- ühtlustada eeskirju ja võimaldada kiiremat otsustamist.

Reformimise lähtekohaks on tõdemus, et praegune poliitika ei hiilga tulemuslikkusega. Ka EK tunnistab, et kehtivatest eeskirjadest arusaamine ning nende kohaldamine ja kontrollimine on keeruline. Komisjoni volinik Joaquín Almunia tõdes, et praegu koosnevad eeskirjad 37 dokumendist (määrused, teatisted ja raamdirektiivid) ja

- grupierandiga hõlmatud meetmete rakendamise kontrollimise praegustest tulemustest ilmnevad teatavad kõrvalekalduvad riigiabi andmise eeskirjadest pea kõikides liikmesriikides;
- komisjonil puuduvad reeglid, millega määrata kindlaks selged

prioriteetidid kaebuste menetlemise vallas;

- liikmesriikide ja komisjoni vaheline teabevahetus ja koostöö teatamismenetlustes võiks olla senisest tõhusam.

Olukorra parandamiseks teebki EK ettepaneku viia läbi põhjalike eesmärkide, rakendusviiside ja ajakavaga reform. Taustal on kriis ja soov iga hinna eest soodustada majanduskasvu. Kavandatud reformiga kavatses EK samaaegselt:

- vaadata läbi väikese tähtsusega riigiabi määruse;
- teha muudatusi nõukogu võimaldamismääruses, millega kuulutatakse teatavad abikategooriad siseturuga kokkusobivaks, vabastades need seega teatamiskohustusest;
- vaadata läbi üldise grupierandi määruse abikategooriate osas;
- muuta riigiabi mõiste selgemaks ja
- ajakohastada riigiabi valdkonna menetlusmääruse.

Seda kavatsetakse teha järgmises ajaraamistikus: Euroopa Komisjon taotleb menetlusmääruse ja võimaldamismääruse muutmiseks esitatud ettepanekute vastuvõtmist 2012. aasta sügiseks ning

paketi teiste elementide heakskiitmist 2013. aasta lõpuks, st enne 2014.–2020. aasta finantsperspektiivi jõustumist.

Euroopa Komisjon taotleb menetlusmääruse ja võimaldamismääruse muutmiseks esitatud ettepanekute vastuvõtmist 2012. aasta sügiseks ning paketi teiste elementide heakskiitmist 2013. aasta lõpuks, st enne 2014.–2020. aasta finantsperspektiivi jõustumist.

Seda Euroopa Komisjoni riigiabi reformi kava arutas ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK). Üldiselt nõustub EMSK nii reformikava kui selle elementidega. Ka eesmärgiga, mille kohaselt kiidetakse heaks üksnes abimeetmed, mis

- aitavad kaasa majanduskasvule, üritades kõrvaldada turuhäireid (riigiabi andmine ei tohi asendada, vaid peab täiendama erakulusid) ning millel

- on stimuleeriv mõju või, teisisõnu, mis ergutavad abi saajat tegevusele, millest ta oleks abi puudumisel loobunud.

Arvestades vähese tähtsusega (*de minimis*) abi väiksust, positiivset mõju VKEdele ja väga väikestele ettevõtetele ning nende piiratud mõju siseturule, teeb EMSK ühtlasi ettepaneku tõsta vähese tähtsusega abi ülempiir 200 000 eurolt 500 000 eurole kolmeks järjestikuseks aastaks.

Kuid ühtlasi leiab EMSK, et sellega seoses tuleb turuhäire mõistet ilmingimata täpsustada ja näitlikustada näidetega erinevatest valdkondadest, muuhulgas olemasolevate Euroopa kohtuotsuste alusel, et aidata nii ametiasutustel kui ka ettevõtjatel kõnealusel mõistest üheselt aru saada ning arvestada sellega abimeetmete kavandamisel.

Lisaks reformikava üldisele toetamisele teeb EMSK ka, seda just väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) huvides, Euroopa Komisjonile järgmised konkreetset ettepanekud:

Oma reformikavas (ja tegelikult ka varasemates dokumentides) on EK tunnistanud vajadust aidata VKE-del oma tooteid eksportida Euroopa Liidu sisesele ja kogu maailmale, et leida majanduskasvu võimalusi. Kavatakse aidata kasvuvõimalustega VKEsid toetuste ja tugiteenustega võrgustiku „Entreprise Europe“ kaudu.

EMSK osundab siin teatavale vastuolule väljakuulutatud eesmärgi ja pakutavate abimeetmete vahel, kuna nt VKEde messidel ja näitusel osalemise vallas on seatud mitu kumulatiivset tingimust: rahaline toetus võib moodustada maksimaalselt 50 % abikõlblikest kuldudest, toetus eraldatakse vaid VKEdele ELi tähenduses ja üksnes siis, kui ettevõtte osaleb esimest korda teatud messil või laadal.

EMSK peab aga seda esmakordse osalemise kriteeriumit sobimatuks rahvusvahelise laienemise strateegiaga, mis eeldab ettevõtjalt ühel ja samal turul tegutsemist

vähemalt kolme aasta jooksul, enne kui ta saaks asuda oma arengustrateegiat koostama. Seetõttu teeb EMSK ettepaneku asendada „esmakordse osalemise“ kriteerium kriteeriumiga „messil või laadal osamine kolme järjestikuse aasta jooksul“, jättes muutmata ülejäänud kaks kriteeriumit.

Arvestades vähese tähtsusega (*de minimis*) abi väiksust, positiivset mõju VKEdele ja väga väikestele ettevõtetele ning nende piiratud mõju siseturule, teeb EMSK ühtlasi ettepaneku tõsta vähese tähtsusega abi ülempiir 200 000 eurolt 500 000 eurole kolmeks järjestikuseks aastaks.

Arvestades vajadust aidata Euroopa VKEdel rahvusvaheliselt laieneda, teeb komitee ettepaneku muuta üldise grupierandi määruse 800/2008 artikli 27 lõiget 3, et kuulutada kokkusobivaks ühisturuga riigiabi, millega aidatakse VKEdel osaleda kolme järjestikuse aasta jooksul messidel ja laadadel.

Lisaks, koondades kogemusi Euroopa erinevatest riikidest, esitab EMSK Euroopa Komisjonile veel kolm praktilist laadi soovitus: esiteks tuleks ELi kõigis ametlikes keeltes koostada praktiline käsi-

raamat, mis sisaldaks riigiabi mõistete ja menetluste selgitusi ning keeldusid, et parandada ettevõtjate, kohtute ja ametiasutuste arusaama riigiabist ja selle kasutamist.

Teiseks tuleks korraldada täiendavad seminarid liikmesriikide pädevate ametiasutuste koolitamiseks, et tagada ELi riigiabieeskirjade võimalikult ühtlane kohaldamine kõigis liikmesriikides.

Kolmandaks, arvestades kavandatud muudatuste olulisust, palub EMSK, et temaga konsulteeritakse väikese tähtsusega riigiabi reguleeriva määruse, võimaldamismääruse ja üldise grupierandi määruse läbivaatamise küsimuses. ■

Kuna ka EK ei saa Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepanekuid lihtsalt ignoreerida ja liikmetel on EMSKs võimalik ettepanekuid ja taotlusi esitada, kutsun ka meie ettevõtjaid, kellel on probleeme või ettepanekuid üles just väikese tähtsusega riigiabi osas teada andma. Meiliaadressil reet@koda.ee.

Kaubanduskoda koostöös Raadio Kukuga
kutsub kuulama saadet

MAJANDUSRUUM

igal laupäeval kell 15.00.

Saate kordus laupäeva õhtul kell 22.00 ja teisipäeval kell 21.30
ning saated järelkuulatakse internetist.

Raadio Kuku ja Kaubanduskoja koostöös valmiv saade „Majandusruum“ toob kuulajani majanduse aktuaalsed teemad ning kõike huvitavat, mis Eesti majanduses hetkel toimub. Saatejuht on Vallo Toomet.

IDA-VIRUMAA STRATEEGILISEKS ARENGUSUUNAKS SAAB

MAAKONNA ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE

MARGUS ILMJÄRV
Jõhvi esinduse juhataja

Maakonna strateegiliste arengusuundade määratlemise eesmärk on fookuseerida täpsemalt neid tegevuskomplekse, mille kaudu on tõenäoline saavutada kiiremat ja suuremat edu maakonna arenguvisionis kirjeldatud seisundi poole liikumisel.

Ida-Viru Maavalitsuse ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Jõhvi esinduse koostöös valminud maakonna arengukavas sõnastatakse strateegilised eesmärgid neljas valdkonnas – inimene, loodus, majandus ja valitsemine ning majandusvaldkonna strateegilise eesmärgina näevad koostajad maakonna ettevõtluskeskkonna kvaliteedi kompleksset parandamist.

Seda strateegilist arengusuunda iseloomustavad järgmised tegevuskompleksid:

- Tööstusparkide, ettevõtlusalade (sh loomemajanduse valdkonnas) ja ettevõtlusinkubatorite arendamine ning vastavad turundustegevused.
- Ettevõtluse tugistruktuuride võimekuse arendamine alustavatele ja tegutsevatele ettevõtjatele tugiteenuste pakkumiseks (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Põlevkivi Kompetentsikeskus, Ida-Viru Ettevõtluskeskus SA, Ida-Virumaa Tööstusalade Arendus SA, Kirderaniku Koostöökogu MTÜ, Virumaa Koostöökogu MTÜ, Peipsi-Alutaguse Koostöökoda MTÜ, Virumaa Rannakalurite Ühing MTÜ jne.).

maa linnastu tööjõu mobiilsuse ning turistidevoo suurendamiseks.

- Maakonna majutuskohtade arvu kasvatamine kasvava turistidevoo teenindamiseks.

Arengukava koostamise protsess vältas üle kahe aasta, sellesse oli kaasatud ühes või teises vormis üle 500 inimese Ida-Virumaalt ja ka väljastpoolt maakonda ning oma sisendi andsid maakonna äriühingud, avaliku ja kolmanda sektori organisatsioonid, riigiasutused.

Laiemale üldsusele tutvustati valminud arengukava Jõhvi Kontserdimajas 12. oktoobril toimunud Ida-Virumaa Arengukonverentsil, kus oma nägemust Ida-Virumaa, aga ka Eesti ja Euroopa Liidu võimalikest arengutest jagasid kuulajatega Kristiina Ojuland Euroopa Parlamendist, Paavo Palk Euroopa Komisjoni Eesti esindusest, Siseministeeriumi, Ida-Viru Maavalitsuse ning erinevate ettevõtete ja kolmanda sektori organisatsioonide esindajad. ■

MART LAAR,

STARTUP-FIRMADE PARIM ÕPETAJA

TAIVO PAJU
Director Media

Põllumehed lähevad veel tänagi raevu, kui neile Mart Laari nime mainida. Aga asjata. Tol ajal revolutsioonilisena tundunud plaanid on täna vaat et ainuõiged. Kasvõi eestikeelse ja -meelse politsei loomine või ettevõtete erastamine läbipaistvalt ja kiiresti.

Kui lugeda veel trükikuuma raamatut „Isamaa tagatuba“, mille autoriks on tippajakirjanik Kalle Muuli, tuleb selgelt välja, et Eestit juhiti sel ajal kas teadlikult või teadmatult nagu ettevõtet. Jah, tehti küll hulk vigu, mis viisid kaks aastat hiljem valitsuse umbusaldamiseni, aga see meeskond suutis ikkagi tõelise kaosega toime tulla. Siit on ühte-teist kõrva taha panna iga ettevõtjal ja juhil.

Mõelge Laari valitsuse esimesele tööpäevale 22. oktoobril 1992. Laar oli plaaninud tegeleda tähtsaima ülesandega: kuidas elada üle saabuv talv olukorras, kui toitu ja kütet ei jätku. Aga nagu tihti juhtub, sõidavad pakilisemad asjad sisse. Esimene kõne, mille ta vastu võttis, tuli Läänemaa politseiülemalt. Pullapää jäägrid olid ühes baaris neli mafioosot kinni võtnud, leti ette pikali käsutanud ning neil jalad läbi tulistanud. See oli toonane reaalsus. Ühelt poolt laastas maad Vene maffia, pannes tule otsa pisiäridele, kes neile obrokit ei maksnud. Teiselt poolt pakkusid kaitset riigi relvajõududest pärit mehed, kellelt sai vajadusel tellida ka palgamõrva. Politseist polnud

abi, sest neil polnud bensiini isegi sündmuskohale sõita. Lisaks oli terve rida kaitseliidu malevaid teatanud, et nad ei kavatse kaitsemistrile alluda...

Nagu sellest oleks veel vähe. Järgmiseks selgus, et kohe-kohe kukuvad kokku riigi suurimad pangad Tartu Kommertspank, Põhja-Eesti Aktsiapank (PEAP) ja Balti Ühispank (UBB). Pankurid nõudsid riigilt oma pankade päästmiseks raha, ent surm ka ei võta sealt, kus pole. 17. novembril algas kolme suurpanga moratorium. Niigi üleminekušokis Eesti majandus sai täiendava hoobi: pankadesse jäi kinni ligi pool Eesti ettevõtete rahast. Ja veel... Narvas oli seiskunud Kreenholmi manufaktuur ja 6000 inimest saadeti sundpuhkusele. Jõe teisele kaldale Ivangorodi polnud enam võimalik tööle minna, sest kehtima hakkas viiasüsteem. Pinged kuhjusid iga kuuga ning Narvas ja Sillamäel korraldatigi rahvahääletus eesmärgiga eraldada Ida-Virumaa Eestist. See oli kümme korda ohtlikum kui ükskõik milline Moskva ähvardus. Aga kui esimene tööaasta täis, sai valitsus öelda järgmist: jäägrid said laiali

pekstud ja Asso Kommer kinni võetud; nõrgaks jäänud pangad lõpetasid töö; referendum Narvas kukkus läbi. Samuti suudeti vastu võtta tasakaalus eelarve.

Nii et poliitikud juhtisid tollal riiki tõepoolest nagu ettevõtet: pühendumusega, kirglikult ja eesmärgipäraselt. Nagu on öelnud toonane sotsiaalminister Marju Lauristin: keegi ei ajanud oma asja, keegi ei pannud kellelegi jalga ette.

Poliitikas seda kahjuks täna enam ei näe, küll aga ettevõtluses. Aga kui ettevõtetel jälle müük allamäge läheb ja ebakindlus närvi ajab, siis mõelge, mida tähendas vastutada Eesti vabariigi eest nendel segastel aegades 20 aastat tagasi.

Eesti riik oli 1992. aastal tõeline *startup*, kasvõi järgmistelt näitajatel: *mänguplats*: terve maailm; raha: sama hästi kui ei olnud; *riski-investorid*: raha lubasid paljud, IMFist alates ning Roots ja Saksa-maaga lõpetades, kuid kõigil olid omad huvid ja nõudmised; *esmane eesmärk* – ellu jääda; *konkurendid*: ärge unustage – Vene väed olid ju siis veel Eestis. ■

PROTOTRON RAHASTAB KOLME PROTOTÜÜBI LOOMIST

PIRET POTISEPP
Innovatsioonikeskus
InnoEurope

Oktoobri alguses teavitas prototüüpide loomise rahastu Prototron esimeste finantseeringute jagamisest. Tegemist on ainulaadse ettevõtmisega Euroopas. Kui paljudes riikides luuakse innovaatilist intellektuaalset omandit, kuid nende laiem levik jääb prototüübi puudumise taha, siis Prototroni näol on tegemist olulise rahastuga, mis leiutajatele väljundi annab. Esimeses voorus antakse 25 274 eurot kolme töötava tootenäidiste ehitamiseks.

Kõrge taotluste tase

Prototroni ekspertkogu esimees Priit Alamäe hindas esitatud taotluste taset vägagi kõrgeks. „Lisaks ideele olid enamus finalistidest esitanud selge nägemuse, kellele ja miks seda toodet oleks vaja ja kuidas tulemusteni plaanitakse jõuda. Valiku tegemine ei olnud lihtne. Hindasime eelkõige meeskonna tugevust, motivatsiooni ja idee potentsiaali maailmas läbi lüüa. Valitud projektide puhul olen kindel, et prototüübi valmimine on tugev tööge ettevõtte edasisele läbilõõgivõimele,” ütles Alamäe. Esitatud sajust taotlusest hindasid eksperdid rahastuse vääriliseks kolme projekti.

Esimene neist, Qminder, mille prototüübi valmistamise maksumuseks on 3100 eurot, rajaneb ideel ehitada portatiivne ja nutitelefoniga suhtlev stand, mis aitab inimestel vältida tüütut järjekorras seismist. Stendi abil saab võtta järjekorranumbri ning näha nutiseadmes reaajas oma kohta järjekorras ilma kohapeal viibimata.

Teine rahastuse saanud projekt on Shaka. Projekti ideeks on ehitada nutitelefoniga audioliidesesse ühendatav tuulemõõtmisseade, mis aitab surfaritel ning golfimängijatel saada täpset ilmastikuinfot (sh õhurõhku, õhuniiskust jne). Shaka prototüübi maksumus on 11 640 eurot.

Kolmas rahastuse saanud projekt on Formula Battery Management System, mille ideeks on välja töötada akupakk ja aku juhtimisüsteem, mida saab efektiivsuse tõstmiseks kasutada näiteks elektrisõidukites, taastuvenergeetikas või valve- ja kontrollisüsteemides. Prototüübi maksumus on 10 534 eurot.

Järgmine rahastusvoor juba detsembris

„Kõik esitatud ideed olid väärt edasi arendamist. Loodan, et need meeskonnad, kes seekordses voorus rahastust ei saanud, jätkavad siiski prototüübi idee viimistlemist,” ütles Tallinna Teaduspargi Tehnopol juhatuse liige Pirkko Konsa. „Juba 15. detsembril koguneb ekspertkogu uuesti, et välja valida järgmised rahastamist väärivad prototüübid,” vahendas Konsa. Ekspertkogu vaatab taotlusi läbi neli korda aastas ning kolmel järjestikusel aastal toetatakse uusi nutikaid ideid 120 000 euro ulatuses. ■

Juba 15. detsembril koguneb ekspertkogu uuesti, et välja valida järgmised rahastamist väärivad prototüübid

PAINDLIKUD FINANTSEERIMIS- TINGIMUSED

AITAVAD KASVATADA ÄRI

MARIKO RUKHOLM
KredEx Krediidikindlustus AS

ERIC PUULMANN
Svea Finantseerimine OÜ

Peatselt lõppev aasta on toonud Eesti majandusele häid uudiseid. Ettevõtjate julgus investeringuid teha on tõusnud ning ekspordimahud näitavad kasvutendentsi. Positiivsete uudiste taustal ei saa aga kõrvale vaadata maailmamajanduses toimuvast ning ettevõtjate jaoks on peamiseks küsimuseks, kuidas ennast kindlustada välisturgudel ostjate maksetähtaegadest tingitud riskide vastu ning kuidas seejuures tagada ettevõttele piisav likviidsus.

PAKKUMINE:

Krediidikindlustuse ja müügiarvete finantseerimise ühispakkumine KredEx Krediidikindlustus ja Svea Finantseerimine pakuvad aasta lõpuni klientidele:

- Viie Euroopa Liidus tegutseva ostja analüüsi KredEx Krediidikindlustuselt tasuta.
- Müügiarvete finantseerimise lepingute sõlmimist lepingutasuta Svea Finantseerimine poolt.
- Nõustamist krediidikindlustuse ja müügiarvete finantseerimise küsimustes.
- Vaata rohkem krediidikindlustuse kohta www.krediidikindlustus.ee ja müügiarvete finantseerimise kohta www.svea.ee.

○ stjate maksevõimega seotud riskide maandamise üheks võimaluseks on krediidikindlustus. Krediidikindlustus on kindlustuslahendus, mis katab ettevõtja jaoks kahju juhul, kui ostja pankrotistub või satub raskustesse maksekohustuste täitmisel.

Kui ettevõttel on püsiv ja usaldusväärne kliendibaas ning jätkuv tellimuste maht, siis on maksetähtaegadest tingitud likviidsusprobleemide lahendamisel efektiivseimaks faktooringfinantseerimine. Faktooring on finantseerimislahendus, kus müüja loovutab müügiarvete seotud nõudeõigused finantseerijale, kes omakorda maksub loovutatud arvete eest kokulepitud määras raha müüjale – nii saab müüja arvete seotud raha koheselt oma käibevahendite hulka lisada ega pea ootama maksetähtaja lõpuni.

Miks on vaja kindlustada?

Ekspordivatel ettevõtjatel on võrreldes kohalikul turul tegutsevate ettevõtetega tunduvalt raskem hinnata välisturgudel valitsevaid majanduslikke ja poliitilisi riske.

Välisriigi ettevõtluskliima ja seadusandlus võivad olla erinevad Eesti omast, samuti on raskem saada andmeid klientide finants- ja maksekäitumise kohta.

Müüja võimaldatud maksetähtaeg on ostja jaoks üks odavamaid finantseerimisallikaid ja konkurentsis püsimiseks peab selleks valmis olema. Loomulikult peab ostjatele maksetähtaja võimaldamine olema

Krediidikindlustus on kindlustuslahendus, mis katab ettevõtja jaoks kahju juhul, kui ostja pankrotistub või satub raskustesse.

läbimõeldud tegevus, oluline on teha seda usaldusväärsete partneritega. Maandamata krediidirikides peituvad ohud ettevõtte finantspositsioonile. Kui võtmeklient satub makseraskustesse, põhjustab see likviidsusprobleeme müüjale, kes omakorda satub raskustesse maksekohustuste täitmisel oma tarnijate ees.

Maksetähtaegade pakkumine eeldab käibevahendite olemasolu

Ettevõtete likviidsus on otseses sõltuvuses ostjatelt rahade laekumise kiirusest. Samas on paljud ettevõtted sunnitud konkurentsis püsimiseks pakkuma oma ostjatele järjest pikemaid maksetähtaegu.

See aga tähendab, et müüja lülitab arvete seotud raha oma käibevahendite hulgast kuni maksetähtaja saabumiseni välja ega saa seda oma igapäevategevuses kasutada. Seetõttu eeldab klientidele maksetähtaegade pakkumine ettevõttelt oma jooksvate kulude finantseerimist.

Müügiarvete finantseerimisega saab ettevõtte oma pika maksetähtajaga arved muuta koheseks rahaks. Finantseerimislahendusena on võimalusteks faktooring või üksikute müügiarvete ost. Viimast võimalust kasutavad sageli ehitus- ja hooajatöid teostavad ettevõtted, kes soovivad finantseerida üksikute projektide arveid või ka hulgi-müüjad ning tootjad, kes täidavad

Lahendus võimaldab klientidel keskenduda oma põhitegevusele, arendada tooteid ja teenuseid.

suuri tellimusi. Finantseerimise tingimustes saab alati lähtuda iga kliendi võimalustest ja tegelikest vajadustest.

Riskide ja rahavoogude juhtimine kontrolli alla

KredEx Krediidikindlustus ja Svea Finantseerimine sõlmisid koostöölepingu, et muuta krediidiriskide kindlustamine koos käibevahendite finantseerimisega Eesti ettevõtetele lihtsalt kättesaadavaks.

Koostöös tekkiv kompleksne lahendus võimaldab klientidel keskenduda oma põhitegevusele, arendada tooteid ja teenuseid, pakkuda neid ostja võimalustega sobivatel maksetingimustel aina rohkematel turgudel ja uutele ostjatele.

Ei ole vaja kulutada ressursse ootamatute käibevahenditega seotud probleemide lahendamisele ning tegeleda ostjatelt ammu maksmata jäänud summade sissenõudmisega. Tulemuseks on turvalisem äritegevus ning rahavoogude senisest parem juhtimine. ■

TEHNOLOOGIA JA TULEVIK

23. oktoobril toimus Eesti Kaubandus-Tööstuskojas IT tulevikku vaatav visiooniseminar „Tehnoloogia areng ja tuleviku töökoht“. Õhus oli tunda pinevust, sest kes ei tahaks teada, kuidas võiks areneda tehnoloogia ja mida see omakorda meile tööelus kaasa toob. Tänapäeval ei ole enam palju ameteid, mis ei oleks seotud tehnoloogiaga.

MOONIKA KUKK
Turundus- ja liikmesuhete osakonna projektijuht

Tehnoloogia 5-10 aasta perspektiivis

Microsoft Eestist tehnoloogiakonsultant Rasmus Reimo andis ülevaate, millised tehnoloogilised arengud meid 5-10 aasta perspektiivis enim mõjutavad, milline saab olema kasutajakogemus ja inimeste roll. Ettekande käigus tõdeti, et meid ootab ees andmete plahvatuslik kasv, pilvetehnoloogia üha laialdasem kasutamine, seadmete paljususe ning õppivad masinad.

„Tehnoloogia peab leidma lahenduse sellele, kuidas inimesed üha kasvavate andmemahutudega hakkama saaksid. Hetkel sellele väga head lahendust ei ole,“ ütles Reimo. Lisaks tuleb leida hea lahendus, kuidas kõik erinevad seadmed panna ühtima.

Tema sõnul muutuvad tehnoloogia ja kasutuskogemus sujuvaks ja märkamatuks. Nii peaks tehnoloogia aitama meil aega paremini kasutada, keskenduda kõige tähtsamale ning toetama seeläbi suhtlust ja häid suhteid. Tuleviku märksõnadeks on kindlasti puutetundlikkus ning seadmete juhtimine

hääle- ja viipega. Näiteks tõi Rasmus Raimo televiisori, mis läheb käima häälkäsklusega ja automaatselt sellele kanalile, mida on teatud perioodi jooksul kõige sagedamini vaadatud. Loomulikult saab kanaleid vahetada viipe ja häälkäsklusega. Need ei olnud pelgalt esineja sõnad, tema ütlisti illustreeris video, kus sarnaseid visioone oli ette kujutatud ja see tundus meie tuleviku loomulik osa. Igal juhul ootame huviga.

Kindlasti on lähituleviku tehnoloogia seotud laialdasemalt puutetundlike seinte ja ekraanide kasutamisega. Need on informatiivsed seinad, mida saab ettevõtetes erinevatel eesmärkidel kasutada. Näiteks esitlusteks ja info jagamiseks.

Üks huvipakkuvamaid küsimusi on kindlasti see, milliseks võiks muutuda arvuti kui selline. Rasmus Reimo ja Microsofti nägemuses on arvuti tulevikus õhuke nagu paber. Videos oli visioon sellest loodud ja arvutid ning telefonid olid imeõhukesed ning läbipaistvad. Hetkel on selline tehnoloogia veel kallis, kuid arengud on selles vallas kiired ja nii ei pruugi see enam kauge tulevik olla.

Glen Koskela:
„Meie põlvkond on viimane, kes mõistab, kuidas IT toimib.“

Kui eelnev oli natuke kaugemas perspektiivis, siis juba lähitulevikus peaksid ettevõtete juhid arvestama töötajatega, kes soovivad kasutada töötamiseks omi tehnoloogilisi vahendeid. Ettevõtted peavad neile seadmetele omakorda vähemal või suuremal määral ligipääsud andma.

Microsoft Eesti tehnoloogiaevangelist Andres Sirel tutvustas demode abil oktoobri lõpus lansseeritud uut Windows 8 operatsioonisüsteemi. „Windows 8 on suurim revolutsioon pärast Windows 95,“ ütles Sirel. Tema sõnul on uus süsteem suurepärase kinnituse sellele, et digitaalne tööstiil on muutumas digitaalseks elustiiliks. Maailmas on praegusel hetkel juba rohkem nutiseadmeid kui personaalseid arvuteid. Piir ärikeskkonna ja tavaelu vahel on muutunud häguseks ja tööstiil on erinev. Ootused tehniliste vahendite osas on kõrgemad ning eralust tuttavaid seadmeid soovitakse kasutada ka tööl.

Kuna Windows 8 südameks on erinevad aplikatsioonid ja rakendused, pakub kindlasti Eesti ettevõtetele ja arendajatele huvi Windows Store. Sinna saab rakendusi juba praegu lisada, esimesed aplikatsioonidki on juba üleväl.

Tuleviku töökoht

Fujitsu Põhjala regiooni visionäär Glen Koskela, kes rääkis oma tuleviku töökohta nägemusest tões, et meie põlvkond on viimane, kes mõistab, kuidas IT toimib. Järgmine põlvkond ei tunne huvi IT-süsteemide tausta vastu vaid tahab häid teenuseid. IT on muutunud kõigile kättesaadavaks. Kui vanema põlvkonna jaoks oli oluline töökoht, siis uuema põlvkonna jaoks ei ole koht kui selline enam oluline. Tema sõnutsi tuleb

mõelda tulevikus aina enam, kuidas panna piiri töö ja eraelu vahele, kui ollakse erinevate seadmetega *online*.

Sotsiaalsete võrgustike, mobiilsidevahendite, pilverakenduste ning avaliku andmesalvestuse arengud muudavad meie arvutiga töötamise harjumust. Iga ühele sobiv tööarvuti kaotab oma äriotstarvet. Ühelt poolt vajatakse erinevaid seadmeid ja teistelt poolt soovitakse olla väga lähedalt seotud oma infoga. Võimalus ümbritseva maailmaga ühendas olla peab olema ka lõunalaus.

IT-juhtimine tulevikus

Elvis Tilgar ja Kaupo Grünberg Fujitsu Eestist kõnelesid IT-juhtimise rollist täna ja tulevikus, IT-riskide ja -kulude haldamisest. Nad tõdesid, et tänapäeval ei ole IT-juhi roll enam niivõrd tehniline kui vord koordineeriv ning uute tehnoloogiate areng on olnud kiirem kui arvutikasutajate ja otsustajate valmisolek neid kasutusse võtta.

Nende sõnutsi panustatakse tänapäeval väga palju ressursse n-ö „tulede põlemas hoidmisele“ ehk infrastruktuurile (internetiühendus, e-mail, isiklikud töövahendid), see ei anna aga ühelegi ettevõttele konkurentsieelist. Tuleb tuvastada oma konkurentsieelised ja panustada nendesse. Efektives protsessid (näiteks logistika ja teenusprotsess) annavad ettevõtetele konkurentsieelise.

Lisaks tundsid nad muret selle pärast, et IT-strateegia peale ei kuluta juhtkonnad väga palju aega, IT kogukulused ei teata ja need ei skaleeru vastavalt turumuudatustega ning IT küsimusi justkui kardetakse. IT-strateegia on aga sama oluline kui mistahes

muu valdkonna strateegia ning ta peab ühtima ettevõtte strateegiaga. Juhtkonnad võiksid rohkem arutleda uute tehnoloogiate, uute lähenemiste ja uute ettevõtlusvõimaluste teemadel. Infotehnoloogiasse tuleks suhtuda kui abimehesse, mis aitab ettevõtte äriprotsesse toetada ja klientidele paremaid teenuseid pakkuda.

Visiooniseminari moderaatoriks oli Fujitsu Eesti tegevjuht Andres Järviste. Tema jutu põhisõnum oli töötajatele lubatud paindlikkus.

Andres Järviste: „Inimesed tahavad olla n-ö vabad agendid, nad pigem teevad asju ära kui teevad töötunde.“

Ettevõtted, kes ei paku töötajatele paindlikust, võivad hakata pikemas perspektiivis kaotama efektiivsust. Töökohalt eemal töötades ei oma ettevõtete juhid samal määral kontrolli töötajate üle, kuid kes on töötajatele vabadust andnud, näevad, et tegelikult ollakse palju produktiivsemad. Võimalused tehnoloogia vallas toovad kaasa mõtemallide muudatuse. „Inimesed tahavad olla n-ö vabad agendid, nad pigem teevad asju ära kui teevad töötunde,“ sõnas Andres Järviste. ■

Lisainfot ja seminari presentatsioone näeb Kaubanduskoja kodulehel koda.ee/visiooniseminar ja QR koodi abil.

Kui kaks esimest esinejat käsitlesid oma ettekannetes Eesti ja Euroopa majandust ning seda mõjutavaid globaalseid arenguid, siis Fred Jüssi keskendus looduse ajatutele väärtustele.

Peaminister Andrus Ansipi ettekanne oli optimistlik. Ta tõi oma ettekandes välja põhjused, miks Eesti majandus suutis majanduskriisile edukalt vastu seista ja on ka üks paremini kriisist väljunud Euroopa riike. 2011. aastal oli Eesti majanduskasv Euroopa Liidu kõrgeim (8,3%) ja positiivne on see, et meie majanduse struktuur on muutunud, oluliselt on kasvanud ekspordi osakaal ja välisinvesteeringute maht. Ansipi hinnagul on Eesti peamised riskid seotud euroalal toimuvaga. Euro stabiilsusmehhanismidesse soovib ta suhtuda kui enesekaitsevahendisse, mitte kui kohustusse ja omakaspüüdlikkude panusesse. „Keegi ei kurvasta aasta lõpus, kui ta kodu on endiselt korras, et milleks ta nii palju raha kindlustusele kulutas, kui see ikkagi maha ei põlenud,“ lausus ta.

Priit Perens väitis, et vana majandusideoloogia enam ei tööta, kuid ka uut pole veel leitud. Oluline muutus maailmas toimus 2008. aastal. Sinnani oli inimestel üle maailma kindel usk, et nad parandavad oma eluajal enda elamisjärge ja muu maailm neid eriti ei huvitanud, kuid nimetatud aastal see lootus kadus. Hakkas kasvama sotsiaalne ebavõrdsus ja inimesed olid ja on jätkuvalt üha enam rahulolematud. Kahjuks võib arenenud maailmamajanduses aimata süvenevate probleemide jätku.

Perens kinnitas Andrus Ansipi sõnu, et tegelikult pole Eestil veel kunagi läinud nii hästi nagu praegu. Äri tegemine läheb küll kallimaks, kuid vajalik lõtk on olemas. Ta meenutas oma viimast kohtumist

ANDRUS ANSIP:

EESTI ON ÜKS PAREMINI KRIISIST VÄLJUNUD EUROOPA RIIKE

KATI KRASS

Kaubanduskoja Pärnu esinduse
projektijuht

16. oktoobril toimus Pärnus juba seitsmes Kaubanduskoja Pärnu esinduse ja Swedbanki Lääne-Eesti regiooni korraldatud Majandusteemaline pärestlõuna. Lühikonverentsi formaadis ürituse eesmärk on anda Swedbanki kohalikele äriklientidele ja Kaubanduskoja Pärnumaa liikmetele heal tasemel aktuaalset majandusalast teavet. Sel korral esinesid üle 100-pealise publiku ees Eesti Vabariigi peaminister Andrus Ansip, Swedbanki peadirektor Priit Perens ja loodusemees Fred Jüssi.

ekspordiga tegelevate ettevõtjatega, kus jõuti järeldusele, et palka oleks võimalik tõsta küll. Sotsiaalsel olukorda silmas pidades soovib Perens seda ka teha. Meie pluss on see, et me ei kuulu veel arenenud riikide hulka, sest maailmas toimub hetkel rikkuse jagamine läänest itta, samuti pole meil sotsiaalseid kohustusi seljakotiga seljas nagu paljudel heaoluühiskonna riikidel. Ent on ka problee-

me: alusetu on uskuda, et teiste probleemid kunagi meieni ei jõua. Euroala riikide võlakriisist on saamas euro kriis, seega peitub Perensi hinnangul suurim oht Eestile eurotsoonis. Samuti on meie sissetulekud endiselt väga madalad.

Fred Jüssi on oma looduseusku juba 35 aastat kuulutanud. Tema hinnangul on 60 aasta jooksul

(aeg, mil ta on loodust kindlates piirkondades jälginud) muutused looduses olnud katastroofilise määraga ja seda eelkõige elurikkuse mõttes. „Kuid me oleme siiski endiselt rikkad ja seda peab hoidma,“ lausus ta.

Jüssi peamine sõnum oli, et määrgakem, hoidkem ja nautigem seda, mis on päris. Seda, mis ei sõltu riigi majanduslikust ja poliitilisest olu-

korrast. Ta illustreeris oma väiteid helisalvestiste ettemängimise ja näidetega loodusest. Kassi nurrumine ja erinevate lindude laul tekitasid publikus toredaid äratundmishetki. Fred Jüssi lõpetas oma jutu kokkuvõttega: „Midagi ei ole karta siis, kui riik saab aru püsiväärtustest ja neid ei tohi räpakalt kohelda! Pidagem siis meeles, et elukvaliteedi näitaja on elamise rõõm“. ■

Ansipi hinnangul on Eesti peamised riskid seotud euroalas toimuvaga. Euro stabiilsusmehhanismidesse soovib ta suhtuda kui enesekaitsevahendisse, mitte kui kohustusse ja omakasupüüdlikku panusesse.

QUO VADIS, „TALENDID KOJU!”?

„Talendid koju!” projekt on tänaseks saanud kaheaastaseks ning sellega seoses on hea heita pilk tagasi, et teha järeldusi ning mõelda, kuidas edasi minna.

Talendid koju! tabas Eesti ühiskonda tundlikku kohta, selles ei ole kahtlust. Juba algusest peale saadab projekti pidev kajastatavus meedias, rääkimata temaatilistest kunstinäitustest, kontsertidest või kasvõi näiteks Pelgulinna sünnitusmaja viimases heategevuslikus kampaanias „Aita talent koju”. Tugev ühiskondlik resonants viitab teema olulisusele Eesti inimeste jaoks. Sellest tulenevalt võtab projekti-meeskond siinkohal kokku esimesed tegevusaastad ning teeb järeldused edaspidiseks.

Olles sellise projektiga omamoodi pioneerid, ei olnud meil alustades vähimatki aimu projekti kulgemisest ja arengust. Teadsime, et

vähesed suurettvõtted on püüdnud kaardistada välismaal viibivaid inimesi (nt Swedbank), kuid keegi ei olnud varem sellist projekti selliste mõõtmetega ette võtnud. Portaal luues lähtusime sihtgruppides läbi viidud küsitluste tulemustest ning fookusgrupi intervjuudes kuuldust. Leidsime, et ühest küljest kohalikud ettevõtted tõepoolest vajavad ja väärtustavad välismaise kogemusega inimesi, sest lisaks välismaisele kogemusele ja võõrkeeleoskusele on neil ka tihtilugu rohkem ettevõtlikkust. Teisest küljest saime teada, et välismaal õppivad ja töötavad eestlased eelistaksid töötada kodumaal sobival tööpõstil, sageli ka madalama palga eest. Uuringu tulemustest järelda-

sime, et luues keskkonna, mis mõlema sihtgrupi huvid kokku viib, suudame leevendada ajude ära-voolu. Selleks meediumiks sai portaal www.talendidkoju.ee.

Kahe tegevusaasta jooksul oleme õppinud, et välismaalt naasmine ei ole aga pelgalt tööpakkumise saamisega seotud. Paljudel inimestel jääb naasmine kõrvaltvaataja jaoks lihtsate, kuid tegelikkuses keeruliste praktiliste takistuste taha. Sellised küsimused nagu abikaasa elamisloa saamine, lapse lasteaiakohad või eluaseme rendimakse suurused. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi andmetel võtab välismaalase tööleasumine Eestisse praeguse bürokraatiaga

TALENDID KOJU
WWW.TALENDIDKOJU.EE

Projekti „Talendid koju!” kaastrahastab Tarkade otsuste fond Euroopa Liidu Sotsiaalfondi vahenditest.

aega 3-6 kuud. See on paraku aeg, millega tööandjatel on enamikul korradel keeruline arvestada, sest töökoht vajab täitmist märksa kiiremini.

Eesti on muutumas. Juba praegu esinev struktuurne tööjõupuudus süveneb vananeva ühiskonna ja globaliseeruva maailma taustal järjest rohkem. Muutmaks Eesti inimeste doonorriigist sihtriigiks on vaja riigipoolset koordineeritud programmi. Tuleviku majanduslike probleemide lahendamiseks ei piisa vaid eestlaste siameelitamisest, vaja on töötada ka mitte-eestlastega. Arengufondi koostatud põhjalikus talendiseire teemapaberis tehakse Eesti atraktiivsemaks muutmiseks järgmised konkreetset soovitused:

„Talendid koju!” projektimeeskonna liige Artur Elme ja Solveig Jahnke Eesti Kunstiakademiast.

Kaspar Korjus Elionist ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse liige Valdo Kalm.

Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves talentide teemal arutlemas. „Negatiivsed hoiakud ja sallimatus pärsvad inimeste tagasitulekut rohkem kui langus sissetulekutes või ükskõik milline muu bürookraatlik takistus,” lausus projekti „Talendid koju!” patroon president Ilves.

- Talentide värbamise bürokraatia vähendamine.
- Välismaalasi ja tagasipöörduvaid eestlasi nõustava agentuuri loomine.
- Omamaiste õpilaste väljapoolle õppima suunamine ja seal tagasitoomise korraldamine.
- Toetuskeemide loomine inimestele (kolimiseks, elu sisse-seadmiseks jms.).
- Toetuskeemide loomine ettevõtetele (lihtsustamaks välismaise tööjõu, nii eestlaste kui mitte-eestlaste palkamist).

Kõige olulisema väljakutsena on aga vaja muutust hoiakutes. Meie enda positiivne suhtumine, tahe ja valmidus inimesi ühiskonda taasloomida on eelduseks nende eesmärkide saavutamisel. „Talendid koju!” jätkab oma tegevusi, et muuta Eesti paremaks.

Projekti kokku võttev üritus

18. oktoobril toimus Eesti Teaduste Akadeemia saalis Eesti Kaubandus-Tööstuskoja initsiatiivil arutelu „Quo vadis, Eesti talent?”

Arutelul tegid ettekanded „Talendid koju!” meeskond, Skype'i juhatuse liige Tiit Paananen, Elioni ärijuht Kaspar Korjus, Eesti Arengufondi nõukogu liige Raivo

Vare ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ase-kantsler Ahti Kuningas.

Hüüdlause Eestist väljapoolle õppimise jaoks võiks olla „Mine, me oleme 100% Sinuga!”

Portaali „Talendid koju!” kaudu pärast Lancasteri Ülikooli lõpetamist Elion Ettevõtte ASis tööle asunud Kaspar Korjus rääkis väljakutsetest ja raskustest Eestist väljapoolle õppima asumisel. Ka tema sõnul on nii Eestist välja minnes kui ka tagasi pöördudes olulisteks teguriteks suhtumine ja kommunikatsioon. Alates aastast 2007 kuni tänaseni on suhtumine minejatesse hakanud muutuma. Kui 2007. aastal püüti minejaid pigem kinni hoida, siis kolme aasta järel soovitataks küll minna kogemusi hankima, kuid klausliga „Eesti vajab Sind!”. Tema sõnul võiks hüüdlause Eestist väljapoolle õppimise jaoks olla „Mine, me oleme 100% Sinuga!”.

Arengufondi nõukogu liikme Raivo Vare sõnul on oluline muuta Eesti atraktiivseks väljastpoolt tulijatele, vastasel korral muudab

ELi riikide omavaheline kasvav konkurents talentide pärast Eesti tulevikus sihtriigist doonorriigiks. Sihtriigiks saamiseks on Eestil vaja ületada ääremaa mentaliteet ning talendipoliitika puhul peab esimene valik olema oma talentide kaasamine enne teiste järele minekut.

Paneeldiskussioonis „Quo vadis, Eesti talent?” osalesid projekti „Talendid koju!” patroon president Toomas Hendrik Ilves, Tiit Paananen, talendijuhtimissüsteemide arendaja Riina Varts, Ahti Kuningas ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse liige, EMT juhatuse esimees Valdo Kalm. Diskussiooni juhtis Presidendi Kantselei direktor Siim Raie. Diskussioonis osalenud tödesid, et ainuüksi ühiskonnas vallandunud diskussioon näitas teema olulisust ja projekti „Talendid koju!” vajalikkust, nüüd peaks järgnema sügavam arutelu riiklikult toetatud konkreetsete sammude üle. President Toomas Hendrik Ilves pidas kõige olulisemaks hoiakute muutmist, mis on meie ühiskonna üheks suurimaks väljakutseks. „Negatiivsed hoiakud ja sallimatus pärsvad inimeste tagasitulekut rohkem kui langus sissetulekutes või ükskõik milline muu bürookraatlik takistus,” lausus riigipea. ■

Seminar Protsessi- juhtimine organisat- sioonide arendamisel

23. novembril
Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab 23. novembril kell 10.00-14.00 Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) koolituse „Protsessijuhtimise organisatsioonide arendamisel”.

Seminaril räägime lahendustest protsessijuhtimise rakendamisel nii era- kui avaliku sektori organisatsioonide arendamisel.

Ettekanded keskenduvad protsessijuhtimise praktilisele rakendamisele Eestis ja Soomes.

Esinejad

- Siret Kegel, InCap Group, Eesti Kvaliteediühing
- Tõnu Hein, HeiVäl Consulting
- Lauri Leskilä, IMS Solutions
- Jaan Oruaas, FocusIT

Seminari osalustasu on Kaubanduskoja liikmele 25 eurot, mitteliikmele 50 eurot, lisandub käibemaks.

**EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA**
ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

Lisainfo ja registreerimine:
GERLY JOSTOV
Tel: 604 0082
E-post: gerly.jostov@koda.ee

Koolitussükkel

Pärastlõuna maksukonsultandiga

6. detsembril 2012 – 23. mail 2013 Kaubanduskojas

Jätkame kevadel alanud koolituste sarja „Pärastlõuna maksukonsultandiga“, mis keskendub teemade lõikes maksukorralduse seadusele; muudatustele maksuseadustes; kinnisarvatehingute, tervishoiukulude, kaupade ja teenuste maksustamisele ning erisoodustustega seotud küsimustele. Koolitused toimuvad kord kuus neljapäeviti kell 13.45–16.30 Eesti Kaubandus-Tööstuskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn). Koolituse lektoriks on Rödl & Partner Audit OÜ-s maksukonsultandina töötav Virve Aru.

VIRVE ARU
Koolituse lektor

Virve Aru on Rödl & Partner Audit OÜ-s töötanud maksukonsultandina alates 2002. aastast. Tal on majandusala kõrgharidus ja tema igapäevane töö seisneb klientide ja kolleegide konsulteerimises, maksuriskide hindamises ja auditi meeskondades osalemises. Samuti on Virvel pikaajaline töökogemus rahvusvahelistes ärinõustamisetevõtetes, olles töötanud viis aastat maksunõustajana rahvusvahelise taustaga audiitorfirmas. Teist samapalju on ta tegutsenud maksuametis tulu- ja käibemaksu peaspetsialistina. Virve on maksulektorina tegutsenud juba üle 20 aasta.

Riigieelarve jaoks kõige olulisemad summad on maksud. Maksuhalduri ülesanne on maksud maksuseadustes ettenähtud suuruses kokku koguda ja maksumaksjate kohustus on maksuseaduste alusel maksud õigesti arvestada, deklareerida ja tasuda. Enamik maksumaksjaid deklareerivad ja tasuvad makse vähemalt kaks korda kuus ja nendeks on 10. ja 20. kuupäev vastavalt palgamaksude ja käibemaksu osas. Positiivne on see, et maksuhaldur kontrollib järjest enam deklaratsioonide õigsust suhteliselt ruttu peale deklaratsiooni esitamist, sest siis on deklaratsiooni koostamise detailid värskest mees. Maksukorralduse seadus sätestab maksukohustuslase kaasaaitamiskohustuse. Kas selline kohustus on piiratu? Kuidas maksuhalduri ja maksukohustuslase suhtlemine igapäevaselt toimub? Kas on välja kujunenud tüüpilised olukorrad, millal maksuhaldur suure tõenäosusega täpsustavaid küsimusi esitab? Kas maksuhalduri antud tähtaeg vastamiseks on piisav? Kas vastata või mitte? Millele tuleb kindlasti reageerida? Need on küsimused, mis maksude arvestamise, deklareerimise ja tasumisega seotud inimeste ette on kerkinud.

„Maksukorralduse seadus ja praktika“

Neljapäeval, 6. detsembril toimival koolitusel „Maksukorralduse seadus ja praktika“ saab ülevaate tegelikust elust ja mõnedest kohtulahenditest selles valdkonnas. Koolituse maksumus on Kaubanduskoja liikmele 30 eurot ja mitteliikmele 60 eurot, millele lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad tervituskohv ja koolitusmaterjalid. Registreerimise tähtaeg on 3. detsember.

Koolituste ajakava:

- 6. detsember 2012
- 24. jaanuar 2013
- 21. veebruar 2013
- 21. märts 2013
- 25. aprill 2013
- 23. mai 2013

Rödl & Partner

Seminar

Müük ja müügitehnikad13. novembril
Kaubanduskojas

- Miks on osad ettevõtted teistest tulemuslikumad?
- Kuidas jõuda kliendini?
- Kuidas valida õige strateegia ja leida sobivaim müügitehnika?

Nendele ja paljudele teistele küsimustele leiab vastused seminarilt „Müük ja müügitehnikad“. Seminar toimub teisipäeval, 13. novembril kell 10–15.45 Eesti Kaubandus-Tööstuskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn). Seminar on mõeldud müügitegevusega seotud töötajatele, kes soovivad kasvatada tulemuslikkust arendades oma müügioskusi erinevates müügitingimustes.

Lektor:

Seminarilektor on Mare Teichmann (PhD), Tallinna Tehnikaülikooli psühholoogiaprofessor, P. & M. Curie nim. Pariisi Ülikooli erakorraline professor, Euroopa Töö- ja Organisatsioonipsühholoogia Professorite Nõukogu (ENOP) liige.

Osavõtutasu Kaubanduskoja liikmetele 60 eurot, mitteliikmetele 120 eurot, lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad teabematerjalid, kohvipaus ja lõuna.

**EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA**
ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

Lisainfo ja registreerimine:
JANE JUHANSON
Tel: 604 0081
E-post: jane@koda.ee

Lisainfo ja registreerimine:
KATI KRASS
Tel: 443 0989
E-post: kati@koda.ee

Tarbimiskeskonna arengu konverents Mõjuvõimsad tarbijad ja vastutustundlikud ettevõtjad

21. novembril Swissôtel Tallinnas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Tarbijakaitseamet ja Euroopa Komisjoni Eesti esindus kutsuvad huvilisi tasuta tarbimiskeskonna arengu konverentsile „Mõjuvõimsad tarbijad ja vastutustundlikud ettevõtjad“. Konverents toimub 21. novembril hotellis Swissôtel Tallinn (Tornimäe 3, Tallinn). Konverentsi töökeeled on eesti ja inglise, sünkroontõlge. Konverentsil osalemiseks tuleb 21. oktoobriks registreeruda aadressil http://ec.europa.eu/eesti/form_et.htm.

Konverents on suunatud ettevõtjatele, mittetulundusühingutele, poliitikakujundajatele, formaalse ja mitteformaalse hariduse andjatele ning kõigile, kes on huvitatud tarbimiskeskonna ning ettevõtluse ja tarbijaõiguse arengut puudutavatest teemadest.

Muutused tarbimiskeskonnas – näiteks inimeste suurenenud mobiilsus, toodete ja teenuste parem kättesaadavus, tehniline areng, muutused tarbijakäitumises – on loonud tarbijatargudel palju uusi võimalusi. Teisalt seisame seetõttu vastamisi mitmete väljakutsetega. Kuigi teoreetiliselt on tarbijate kaitseks loodud harmoniseeritud Euroopa standardid, pole tarbijate õigused praktikas alati tagatud. Lisaks sellele ei ole tarbimine enam riigisisene küsimus, vaid on muutunud piiriüleseks. Kas lahenduseks on seadusandluse tugevdamine või peaksid tarbijad ise enda eest rohkem seisma? Kas peame leppima asjaoluga, et ettevõtjad ja tarbijad on üksteise vaenlased? Mida saame teha, et viia kokku ettevõtjate ja tarbijate huvid?

Konverentsi eesmärgid:

- arutleda isereguleeruva tarbimiskeskonna üle;
- diskuteerida tarbija ja ettevõtja huvikonfliktide teemal.

Lisainfo:

DORIS LEBREHT

Tel: 626 4435

E-post: doris.lebreht@ec.europa.eu

Registreerumine:

Konverentsil osalemiseks täitke internetis registreerumise vorm, mille leiate aadressilt: http://ec.europa.eu/eesti/form_et.htm.

Seminar

Muudatused Raamatupidamise Toimkonna juhendites

28. novembril Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda kutsub ettevõtjaid seminarile „Muudatused Raamatupidamise Toimkonna juhendites“. Seminar toimub 28. novembril kell 11.00-16.15 Eesti Kaubandus-Tööstuskodas (Toom-Kooli 17, Tallinn). Koolituse lektor on BDO partner ja vandeaudiitor Sven Siling, kes omab ligi 15 aasta pikkust audiitorluse kogemust ja on Eesti Audiitorkogu metodoloogiakomisjoni liige.

Käesoleva aasta alguses võeti vastu muudetud Raamatupidamise Toimkonna juhendid, mis hakkavad kohustuslikus korras kehtima 1.1.2013 ja hiljem algavatele majandusaastatele. Nimetatud muudatused sisaldavad mitmeid fundamentaalseid uuendusi, mis võivad oluliselt mõjutada ettevõtte finantspositsiooni ja kasumit ning on seetõttu olulised nii raamatupidamise kui ka eelarvestamise seisukohalt. Käesoleval koolitusel antakse nendest muudatustest kõikehõlmav ülevaade ja tuuakse praktilisi näiteid. Lisaks käsitletakse koolitusel ka analoogseid riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusi, mis hakkasid kehtima alates käesoleva aasta algusest.

Koolitus annab vastused järgmistele küsimustele:

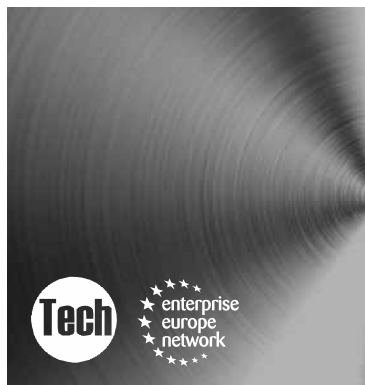
- **RTJ-de muudatuste taust ja põhjused**
Millised arengud on raamatupidamises toimumas Euroopa Liidu tasemel ning milline on nende arengute võimalik mõju Eestile? Miks muudeti Eesti Raamatupidamise Toimkonna juhendeid?
- **Üleminekusätted**
Kuidas toimub muudetud RTJ-dele üleminek erinevates arvestusvaldkondades?
- **Muudatused varade ja kohustuste kajastamisel**
Millistel juhtudel ei pea "hambad ristis" hindama varade õiglast väärtust ning millal on lubatud soetusmaksumuse meetodi kasutamine? Mis saab müügiototel põhivarast? Millal tohib ja millal ei tohi arendusväljaminekuid kajastada bilansis varana? Millise perioodi jooksul tuleb kõiki immateriaalseid varasid amortiseerida? Milliste meetodite järgi on lubatud kajastada sihtfinantseerimist? Millal tohib ja millal ei tohi saadud liitumistasusid kajastada koheselt tuluna?
- **Täiendused tütar- ja sidusettevõtete kajastamisel**
Mida tuleb arvesse võtta investori mõjuvõimu ulatuse (kontrolli) hindamisel? Kuidas arvestada järk-järgulist kontrolli omandamist? Milliste täiendavate meetodite järgi tohib kajastada sidusettevõtteid? Kuidas kajastada ühe ja sama kontserni ettevõtete vahelisi ühinemisi ning jagunemisi?
- **Aruande esitusviis ja nõuded lisainformatsioonile**
Kuidas kajastada bilansis algsaldode muutusi? Milliseid võrreldavaid andmeid ei ole enam lisades vaja esitada? Millist täiendavat infot tuleb hakata lisades esitama seotud osapooltega tehtud tehingute kohta?

Koolituse maksumus on kaubanduskoja liikmele 55 eurot ja mitteliikmele 110 eurot, lisandub käibemaks. Hind sisaldab jaotusmaterjale ja lõunat.

Lisainfo ja registreerimine:

TOOMAS HANSSON

Tel: 744 2196 • E-post: toomas.hansson@koda.ee

Rahvusvaheline mess ja kontaktkohtumiste üritus

Tech Industry 2012

29.-30. novembril Riias

Messil Tech Industry on esindatud tööstuse, tootmise, masinaehituse, metallitöötuse, automaatika, elektroonika, elektrotehnika ja tööriistadega tegelevad ettevõtted. Osalema oodatakse üle 25 000 isiku ja 200 ettevõtte 21 riigist (sh Balti riikidest, Skandinaaviast, Saksamaalt, Valgevenest, Ukrainast, Itaaliast, Poolast ja mujalt). Messi raames toimuvad ka mitmed loengud ja seminarid ning osaleda saab ka kontaktkohtumiste üritusel eelnevalt valitud ettevõtetega.

Kuna Kaubanduskoda korraldab kontaktkohtumise üritust koostöös Enterprise Europe Networki Läti partneritega, on messipääse ja kontaktkohtumiste üritusel osalemine kõigile tasuta.

Lisainfo ja registreerimine:
TRIIN UDRIS
Tel: 604 0090
E-post: triin@koda.ee

Tööstuse arukas planeerimine: koolitusseminar (välis)arendajatele

7. detsembril Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös ettevõttega Hendrikson & Ko ning advokaadibürooga SORAINEN korraldavad 7. detsembril Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) (välis)arendajatele suunatud koolitusseminari „Tööstuse jätkusuutlik kavandamine“.

Tootmise või ehitamise planeerimine peaks algama „kodutööst“: ettevõtmise võimalike asukohtade hoolikast kaardistamisest. Pealiskaudsed otsused võivad arendaja ja kohaliku kogukonna jaoks tähendada keerulisi valikuid, arendajale aga kaotatud aega ja raha. Missugune on optimaalne arendamisprotsess, millal alustada planeeringutega ja millal on vajalik korraldada mõjude hindamine? Missugused muud keskkonnakorralduslikud protseduurid võivad olla vajalikud enne ehitusega alustamist (näiteks keskkonnamoju hindamine)?

Mastaapse projekti puhul peaks kindlasti kaaluma mitmeid võimalikke asukohti, analüüsides eri paikade majanduslikke ja tehnilisi võimalusi ning hinnates keskkonnamõjusid. Asukohtade valikul tuleb arvestada ressursside kättesaadavuse, taristu olemasolu ning sotsiaal-majanduslikke aspektidega nagu näiteks tööjõu olemasolu. Konkreetse keskkonna piiranguid tuleks tõlgendada võimalikult laiemas tähenduses ning arvestada ka riigi keskkonnapoliitikaga. Taoline põhjalik analüüs annab lisaks kehtivatele piirangutele ka hea ülevaate võimalustest äritegevuse arendamiseks. Alles pärast põhjalikku eeltööd on mõttekas alustada läbirääkimisi kohalike omavalitsustega.

Anname ülevaate ka asjakohastest seadustest. Mitmed tootmise rajamise või laiendamise seisukohalt olulised seadused on hiljuti muutunud või peagi muutumas, mis saab olema teisiti võrreldes senisega?

Päevakava:

- 9.45 Tervituskohv
- 10.00 Kaubanduskoja sissejuhatus
- 10.20 **Välisinvestori Korduma Kippuvad Küsimused investinguotsuse kaalumisel, võimalikud ohud ja tekkida võivad probleemid**
(Urmas Volens, advokaadibüroo SORAINEN vandeadvokaat)
- 11.00 **Keskkonna- ja planeeringuaspektidest lähtuvad valikud**
(Juhan Ruut, Hendrikson&Ko juhtiv ekspert)
Erinevad arendusprojektid vajavad erinevaid planeeringulisi ja keskkonnakorralduslike lahendusi. Ettekandes tutvustatakse üldisi põhimõtteid, mida silmas pidada ruumi- ja ressursimahukate tegevuste kavandamisel. Antakse ülevaate geoinfosüsteemidest kui tõhusast vahendist võrdlevate analüüside tegemisel. Konkreetsete projektide kaudu näidatakse, kuidas on äriidee tekkimisest jõutud tootmistevõime käivitamiseni, või vastupidi – miks selleni ei jõutud.
- 12.00 Arutelu: arendajate endi kogemused
Mis läks hästi või halvasti, mida tahaks võimaluse korral teisiti teha?

Koolituse hind on Kaubanduskoja liikmele 15 eurot, mitteliikmele 30 eurot, lisandub käibemaks.

Lisainfo ja registreerimine:
GERLY JOSTOV
Tel: 604 0082 • E-post: gerly.jostov@koda.ee

SEMINAR

TARBIJA JA ELEKTRITURU AVANEMINE 2013

20. NOVEMBRIL • Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)

21. NOVEMBRIL • Pärnu Keskraamatukogus (Akadeemia 3, Pärnu)

26. NOVEMBRIL • Tartus Atlantise Konverentsikeskuses (Narva mnt 2, Tartu)

29. NOVEMBRIL • Kaubanduskoja Jõhvi esinduses (Pargi 27, Jõhvi)

Seoses 1. jaanuaril 2013 toimuva elektrituru avanemisega saavad kõik kodu- ja äritarbijad valida endale sobivaima elektrimüüja, kellest esimesed on oma hinnapaketid ka avalikustanud. Mida aga tähendab avatud elektriturg? Millised muutused toob turu avanemine kaasa tarbijatele? Neil ja paljudel muudel elektrituru avanemist puudutavatel küsimustel arutletakse Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Advokaadibüroo GLIMSTEDT ja Energiaturg.ee energiaseminaril „Tarbija ja elektrituru avanemine 2013“. Lektor on Moonika Kukke. Käsitletavad teemad:

I ELEKTRITURU AVANEMINE

Elektrituru avanemine – mida see tähendab? Milline on Eesti valmisolek minna vastu avatud elektriturule? Mis on kõige olulisemad kuupäevad ja toimingud tarbija jaoks avatud elektriturule üleminekul? Mida kujutab endast elektrivarustus kui universaalteenus ja kellele selleks õigus on? Kes ja kuidas reguleerivad turuosaliste käitumist avatud elektriturul? Kust leida rohkem infot avatud elektrituru kohta?

II AVATUD ELEKTRITURUL ELEKTRI OST-MÜÜK

Kellelt elektrit osta? Kuidas elektripakette võrrelda? Millistel tingimustel elektrit osta? Kuidas elektrimüüjat valida ja vahetada? Kuidas elektrit ise müüa? Mis on senised tarbijate põhiküsimused seoses avatud elektriturult elektriostuga?

MOONIKA KUKKE

Koolituse lektor

Moonika Kukke on Energiaturg.ee tegevjuht ja advokaadibüroo GLIMSTEDT energiaõiguse advokaat ning Tallinna Tehnikaülikooli doktorant, uurides elektrituru küsimusi süvitsi nii praktikas kui teadusmaailmas.

Moonika Kukke avaldas möödunud aastal elektri- ja gaasiturukorraldust käsitleva raamatu „Energiaturukorraldus“, samuti viis ta september 2011 kuni aprill 2012 Advokaadibüroo GLIMSTEDT ja Elering AS ühisprojektina läbi kaheksast seminarist koosnenud energiaseminaride sarja „Elektrituru põhialused.“ Koostöös Äripäevaga on Moonika Kukke korraldanud mitmeid laia kõlapinda leidnud energiakonverentse.

ENERGIATURG.EE

GLIMSTEDT

PAKKUMISED LIIKMELT LIIKMELE:

CITADELE PANGA EESTI FILIAAL

Citadele Panga Eesti filiaal pakub äriklientidele arveldusi, pangakaarte kui ka investeerimislaenu ja reserveerimistasuta arvelduskrediiti.

Citadele Panga Eesti filiaal pakub Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmetele:

- aasta jooksul alates pakkumise aktiveerimisest riigisisese maksed kõigisse pankadesse hinnaga 0,20 eurot /1 makse (tavahind: 0,38 eurot /1 makse)
- arvelduskrediidi lepingu sõlmimisel lepingutasu soodustus – 25%. (lepingutasu tavahind 0,5% laenuleimist, min. 128 eurot). Soodustus kehtib uutele lepingusõlmijatele kuni 31.12.2012.

Küsi personaalset pakkumist pangatehingutele Baltikumis! Tutvu toodete tingimustega veebilehel www.citadele.ee ning vajadusel konsulteeeri meie panga töötajaga citadele@citadele.ee või klienditeeninduskeskuses Tallinnas või Narvas:

Tallinn

Roosikrantsi 2, Tallinn 10119

Tel: 770 0000

E-R 9.00–17.00 • L-P suletud

Narva

Puškini 10, Narva 20309

Tel: 770 0100

E-R 9.00–17.00 • L-P suletud

TOMBAK OÜ

Tombak OÜ jõulukaardivaliku leiate aadressil: www.postkaardid.ee. Lisaks kaartidele pakume ka neile logode ja teksti sissetrükki. Kaartide müügitulust toetame Tallinna Lastehaigla Toetusfondi.

Lisainfo:

Andres Tõnisson

Tombak OÜ

Tel: 5342 7728

E-post: kujundus@tombak.ee

Lisainfo:

KAIDI TALSÉN

Tel: 604 0085 • E-post: kaidi@koda.ee

Lisainfo ja registreerimine:

GERLY JOSTOV

Tel: 604 0082 • E-post: gerly.jostov@koda.ee

KOOSTÖÖPAKKUMISED:

- Austria keevitustööde ja mehaaniliste masina-osa komponentide tootmisega tegelev ettevõtte otsib tootjaid ja hulgimüüjaid antud sektoris. Kood: 2012-10-08-024
- Rootsi logistikaettevõtte otsib Põhjamaade turule sisenevaid suuremaid ettevõtteid. Kood: 2012-10-24-003
- Rootsi naiste ja meeste välisriiete tootja otsib allhankijaid. Kood: 2012-10-19-015
- Rootsi ehitusettevõtte otsib ehitusmaterjalide tarnijaid. Kood: 2012-10-19-013
- Venemaa tollivormistustega tegelev ettevõtte pakub transpordi ja logistikaettevõtetele ühisettevõtlust ja allhanget. Kood: 2012-10-19-008
- Prantsuse hüdrauililiste jm seadmete projekteerimise- ja tootmisega tegelev VKE pakub allhanget. Kood: 2012-10-18-043
- Läti mööblitettevõtte otsib oma kauba edasimüüjaid (täispuidust ja puitplaatmööbel). Kood: 2012-10-17-033
- Läti puidutöötlemisettevõtte otsib oma kauba edasimüüjaid (kaubaalused, karbid, puitbrikett, puidugraanulid). Kood: 2012-10-17-029
- Belgia uudset majade energiatõhususe tehnoloogiat pakkuv ettevõtte otsib edasimüüjaid. Kood: 2012-10-17-006
- Leedu ettevõtte toodab erinevate kaubagrupid ladustamiseks ja transpordiks kasutatavaid suuri kotte ja otsib kauba edasimüüjaid. Kood: 2012-10-17-003
- Venemaa kemikaalide (sidrunhape, glütseriin jm) hulgimüügiga tegelev ettevõtte otsib ainetootjaid. Kood: 2012-10-16-026
- Venemaa nishujahutootja otsib kauba turustajaid ja agente. Kood: 2012-10-16-001
- Suurbritannia ettevõtte pakub transpordi- ja logistikateenuseid keemiatööstusettevõtetele ohtlike kaupade veoks. Kood: 2012-10-15-062
- Soome ettevõtte on välja töötanud uudse tehnoloogia eramajade ja büroohoonete kütmiseks, otsib oma kauba edasimüüjaid. Kood: 2012-10-14-001
- Leedu maantee- ja raudteetranspordile spetsialiseerunud ettevõtte pakub logistikateenuseid. Kood: 2012-10-12-029
- Venemaa turismiteenuseid pakkuv ettevõtte otsib reisikorraldajaid ja pakub ennast esindajaks Venemaa turule sisenejatele. Kood: 2012-10-11-032
- Läti puidutöötlemisettevõtte, mis toodab puidust mesitarusid otsib oma kauba edasimüüjaid ja pakub end alltöövõtjaks. Kood: 2012-10-10-037
- Läti ettevõtte, mis projekteerib ja ehitab laste mänguväljakuid, samuti spordivahendeid (kummist matid) otsib oma toodete edasimüüjaid. Kood: 2012-10-10-044
- Läti tänavajalgrattaid disainiv ja tootev ettevõtte otsib oma kauba edasimüüjaid. Kood: 2012-10-10-027
- Rootsi disainer otsib vildist materjalide tootjaid (mitte kootud materjal). Kood: 2012-10-10-004
- Saksa põllumajandusmasinate keevitamise ja installatsioonitöödega tegelev ettevõtte otsib allhankijaid ja vastastikust tootmist. Kood: 2012-09-18-032

Koostööpakkumiste põhjalikumad kirjeldused on nähtavad Kojja kodulehel
www.koda.ee/koostoopakkumised

Lisainfo:
KADRI RIST
Tel: 604 0091
E-post: kadri.rist@koda.ee

RIIGIHANKETEATED:

Tekstiil, rõivad, jalanõud

- Saksamaal hangitakse jalatseid. Tähtaeg 27.11.2012. Kood 5429
- Saksamaal hangitakse kutserõivaid, eritöörõivaid ja manuseid. Tähtaeg 04.12.2012. Kood 5430
- Rootsis hangitakse lippusid. Tähtaeg 28.11.2012. Kood 5431
- Soomes hangitakse jalatseid ja kaitsejalatseid. Tähtaeg 30.11.2012. Kood 5432
- Norras hangitakse polosärke. Tähtaeg 26.11.2012. Kood 5433

Mööbel, sisustus ja tarvikud

- Norras hangitakse koolimööblit. Tähtaeg 26.11.2012. Kood 5435

Metall, masinad ja seadmed

- Suurbritannias hangitakse kütteseadmeid. Tähtaeg 23.11.2012. Kood 5436
- Norras hangitakse kuulareid. Tähtaeg 03.12.2012. Kood 5437
- Soomes hangitakse paate. Tähtaeg 30.11.2012. Kood 5438

Kemikaalid, õlid, kütused

- Saksamaal hangitakse kütteilisid. Tähtaeg 29.11.2012. Kood 5439
- Saksamaal hangitakse maagaasi. Tähtaeg 10.12.2012. Kood 5440
- Rootsis hangitakse keemiatooted. Tähtaeg 23.11.2012. Kood 5441

Puit, ehitus, ehitusmaterjalid

- Rootsis hangitakse hoonete ehitustöid. Tähtaeg 21.10.2012. Kood 5442
- Soomes hangitakse korterelamute ja eramute ehitustöid. Tähtaeg 10.12.2012. Kood 5443
- Norras hangitakse puiduheitmeid. Tähtaeg 30.11.2012. Kood 5444

Muu

- Norras hangitakse taimi. Tähtaeg 26.11.2012. Kood 5445
- Suurbritannias hangitakse telke. Tähtaeg 10.12.2012. Kood 5446
- Suurbritannias hangitakse jalgrattaid. Tähtaeg 27.11.2012. Kood 5447

- Rootsis hangitakse õhufiltreid. Tähtaeg 26.11.2012. Kood 5448
- Soomes hangitakse mänguväljakute tarvikuid. Tähtaeg 26.11.2012. Kood 5449
- Saksamaal hangitakse turvakaameraid. Tähtaeg 03.12.2012. Kood 5450
- Suurbritannias hangitakse tõlketeenust. Tähtaeg 29.11.2012. Kood 5451

NATO

- NATO hange liitlasvägede Euroopa ülemjuhatus peakorteris personalitööga seotud andmebaasi/võrgustiku haldamiseks. Tähtaeg dokumentidega tutvumiseks 23.11.2012. Kood 4935

Kaubanduskoda pakub hanketemaatikast huvitatuile ka hangete teavitamise teenust. Küsi lisainfot!

Lisainfo:
TRIIN UDRIS
Tel: 604 0090
E-post: triin.udris@koda.ee

KAUBANDUSKODA ÖNNITLEB NOVEMBRIKUU JUUBILARE!

25	LUKU-EXPERT OÜ liige alates 1996	BORINBERG OÜ liige alates 2007	PHARMA SYSTEMS EESTI OÜ liige alates 2006	REMEI BALTICA OÜ liige alates 2003
KVETAS OÜ liige alates 1998	PAAR OÜ liige alates 2007	DMC DIRECT OÜ liige alates 2005	SÖDRA EESTI AS liige alates 2012	LÕUNA-EESTI TÕLKEKESKUS OÜ liige alates 2007
20	ROVICO BÜROO OÜ liige alates 2007	ERATO OÜ liige alates 2001	THEMAR OÜ liige alates 2010	SUBLAND OÜ liige alates 2003
ABCONSULT OÜ liige alates 2009	RUSSIAN ESTONIAN RAIL SERVICES AS liige alates 1997	ESTEVE TERMINAL AS liige alates 2006	VR-SEBASTIAN OÜ liige alates 2008	TREI PUIDUKAUBAD OÜ liige alates 2004
ALGOL CHEMICALS OÜ liige alates 2007	S.P. OÜ liige alates 1998	FAMINER OÜ liige alates 2010	10	5
BALSNACK INTERNA- TIONAL HOLDING AS liige alates 1996	SIVEX INTERNATIONAL AS liige alates 1999	FERREL AS liige alates 2000	AMS ELEKTRONIC OÜ liige alates 2003	DECORETER OÜ liige alates 2012
ECOPRO AS liige alates 1998	SPANTAL OÜ liige alates 2001	FINNAIR OYJ EESTI FILIAAL liige alates 2007	BALTIC BISON OÜ liige alates 2008	DILAR KASVUHOONED OÜ liige alates 2012
JAAKSONI LINNAHOOLDUS OÜ liige alates 1998	SYSTEMTEST OÜ liige alates 2003	HAKTEK OÜ liige alates 1998	BARONA EESTI OÜ liige alates 2007	EMPOWER AS liige alates 1997
KADAKA AIANDI AS liige alates 1996	VÄRVALTRANS OÜ liige alates 2006	IB KRATES OÜ liige alates 2005	EESTINOVA OÜ liige alates 2008	HELLMANN WORLDWIDE LOGISTICS OÜ liige alates 2010
KIVA AS liige alates 1997	WERMSTOCK AS liige alates 1992	IDEAL OÜ liige alates 2008	MAJA TREIDING OÜ liige alates 2005	HUB LOGISTICS OÜ liige alates 2008
KULBERT AS liige alates 2005	15	IREST EHTUS AS liige alates 2001	MGI TURUNDUS OÜ liige alates 2008	KIVIKUVAND OÜ liige alates 2008
LINDA NEKTAR AS liige alates 1999	ADVOKAADIBÜROO SIREL & PARTNERID OÜ liige alates 2004	KAGRO GROUP OÜ liige alates 2011	NATURAL HOUSE OÜ liige alates 2011	NURMAK OÜ liige alates 2011
LUISA TÕLKEBÜROO OÜ liige alates 1999		PALMAKO AS liige alates 2006	PML BALTI OÜ liige alates 2011	

KAUBANDUSKODA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond

Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritoluserifikaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid

Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad

Tel: 604 0090 • koostööpakkumised

Poliitikakujundamise ja õigusosakond

Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus

Turundus- ja liikmesuhete osakond

Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • Tel: 604 0086 • liikmesuhted

Tel: 604 0088 • avalikud suhted

Teataja toimetis • toimetaja Kaidi Talsen • Tel: 604 0085 • E-post: kaidi@koda.ee

Raamatupidamine

Tel: 604 0067

Kaubanduskoja Tartu esindus

Pikk 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196

Kaubanduskoja Pärnu esindus

Rüütli 39, 80011 Pärnu • Tel: 443 0989

Kaubanduskoja Kuressaare esindus

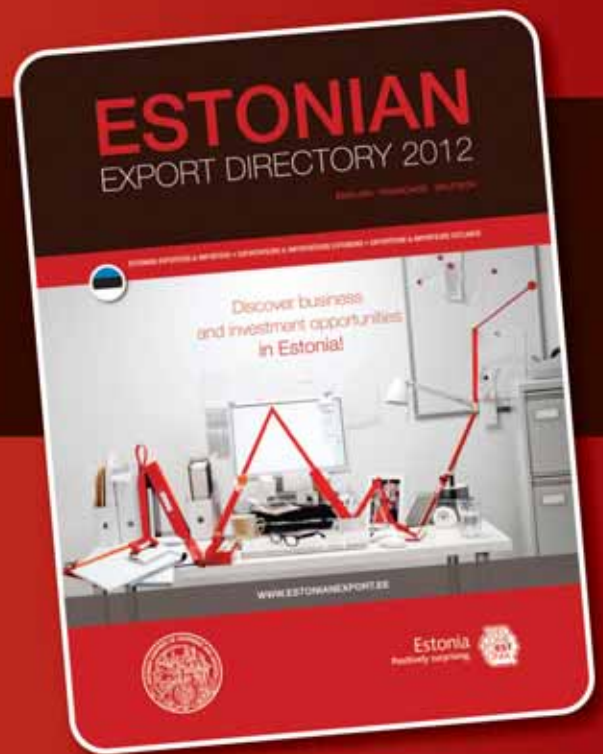
Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757

Kaubanduskoja Jõhvi esindus

Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

ESTONIAN EXPORT DIRECTORY

- Mahukas töövahend ettevõtja jaoks nii siin- kui sealpool piiri
- Aitab leida uusi koostöövõimalusi ja partnereid
- Tutvustab Eestit ja Eesti majandust mujal maailmas
- Näpunäited Eestis äri alustamiseks
- Enam kui 1000 Eesti ettevõtja tutvustused
- Raamat ja aina laienev veebileht WWW.ESTONIANEXPORT.EE
- Inglise, saksa ja prantsuse keeles

KASVATA OMA ETTEVÖTTE KONKURENTSIVÕIMET!

Avalda väljaandes oma ettevõtte andmed ning leia uued koostöövõimalused ja partnerid!

Käimas on 2013. aasta väljaande koostamine. Osalema on oodatud kõik Eesti ettevõtted, kes on huvitatud oma kaupade või teenuste pakkumisest või omavad potentsiaali laienemiseks ekspordi-impordi turgudele. Väljaande koostamine toimub 2012. aasta septembrist detsembrini.

2013. aasta jaanuaris ilmub „Estonian Export Directory” juba kaheksateistkümnendat korda. Sellest praktilisest ärikataloogist on saanud Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja kohalike import-eksportööride tähtsaim ning esinduslikem väljaanne. EED tugevaimaks küljeks on laialdased levikanalid, milleks on suur hulk kaubanduskodasid, impordi-eksporti agentuure, Eesti välisametkondi ja EAS-i välisesindusi ning muid asjakohaseid organisatsioone peaaegu 80 riigis.

**EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA**
ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

Info reklaami ja andmete avaldamise kohta Kaubanduskoja koostööpartnerilt:
Ekspress Hotline AS – Tel: 626 6910

Info väljaande kohta:
Piret Salmistu, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, tel: 604 0060, piret@koda.ee

2012. aasta väljaanne Kaubanduskojas tasuta saadaval.
Küsi telefonil 604 0060 või e-postiaadressil koda@koda.ee.

Väikesest perefirmast suureks eksportööriks.

1995. aastal tegevust alustanud puitsörestik-
maju tootev firma Seve Ehituse AS on kümne-
kannaga kasvanud ühe pere ettevõt-
misest oluliseks puitmajade tootjaks Põhjamaa-
de turule. Firma ekspordidirektor ja juhatuse
liige **Henri Enniste** räägib ajakirjas Ehitaja:

„Eksportimine tundus meie alguses liiga kallis
üritus. Alguse ajend tuli Kaubandus-Tööstus-
kojast, kes tegi ettepaneku paigutada meid oma
eksportikataloogi. See sai tehtud ning esimesed
tellimused tulidki kahe kõne järel Narrast ja
üks Rootsist.”